

ÉKSZEREK
EZÜSTNEMŰEK

egyházi szerek, órák, angol, francia
és kinasztól dísz tárgyak gyűjti
áron a legújabb angol rendszert
szerezhetők részleltételre

Sárga János ékszergyárostól

Kolozsvárt. - Képes
nagy árjegyzék ingy.

[illegible]

Gallérok és fehérneműek
legszívesebben tisztíttatnak a
„Kilós” Nagygyőzmosodában
Weinberger Aladár
Budapest, Rottenbiller-utca 30
gyűjtőknek és vízszontisztítóknak nagy árengedmény

Ha őszül a haja,
ne használjon mást, mint a
„STELLA“-HAJVIZET,
mert ez nem hajfestő, de oly vegyi összetételű szer,
mely a haj eredeti színét adja vissza. Üvege 2 K.
ZOLTÁN BELA gyógyszerértárában,
Budapest, V/49, Szabadságter, Sétány-utca
sarkán.

Páratlan és csodás hatású arczsépítő és
finomító a Földes-féle

Margít-crème

főúri körökben használt készítmény. Zsirtalan,
 ártalmatlan, rögtön szépít. Az egész világon kap-
 ható 1 és 2 koronás tégelyekben. Margít-szappan
 70 f., Margít-poudre 1 K 20 f. három színben kap-
 ható. Tessék a zárvédjegyre ügyelni és csak
 eredeti készítményt elfogadni, melynek ártalmat-
 lanságáért és kitűnő hatásáért felelősséget vállal
 : : : : : a készítő : : : : :

FÖLDES KELEMEN gyógyszerész Aradon.

Törvényhang védett

NŐI KALAP-BÖRÖND

viommentes barna vitorkalacsvaconnal bevonta, 44 cm
nyúzótt keményebb szélű lésszal, nikel sarok-
dovel, nikel szálral és erős tehénbőr fogóval
60 cm hosszú, 36 cm széles, 32 cm magas, 2 kálapok 6
56 " " 40 " " 36 " " 3 " " 8
" " 46 " " 33 " " 4 " " 9

Törvényhang védett

COUPE-BÖRÖND

viommentes barna vitorkalacsvaconnal be-
vonta, 4 fényezett keményebb szélű lésszal,
nikel sarokdovel, nikel szálral és erős tehénbőr fogóval hölgyek és
urak számára
60 cm hosszú, 39 cm széles, 21 cm magas 7 K
65 " " 40 " " 22 " " 8
70 " " 42 " " 24 " " 9

Válassza megrendelését után-
:: vétel euróközlőitelenek ::

PAPEK JÓZSEF börendés és linob. borjúk készítő

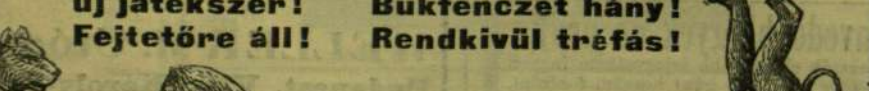
Budapest, VIII., Rákóczi-ut. 15. B. Aranykor. Barmenka.

A Sorányosság

Történet alakot, gyönyörű kedvű és -s hódolatát a d - a népv. védett "Esterházy" nevű arany éremmel (1905) ki, Hamburg 1901, Berlin 1900, 1901, 1902, 1903, 1904, 1905, 1906, 1907, 1908, 1909, 1910, 1911, 1912, 1913, 1914, 1915, 1916, 1917, 1918, 1919, 1920, 1921, 1922, 1923, 1924, 1925, 1926, 1927, 1928, 1929, 1930, 1931, 1932, 1933, 1934, 1935, 1936, 1937, 1938, 1939, 1940, 1941, 1942, 1943, 1944, 1945, 1946, 1947, 1948, 1949, 1950, 1951, 1952, 1953, 1954, 1955, 1956, 1957, 1958, 1959, 1960, 1961, 1962, 1963, 1964, 1965, 1966, 1967, 1968, 1969, 1970, 1971, 1972, 1973, 1974, 1975, 1976, 1977, 1978, 1979, 1980, 1981, 1982, 1983, 1984, 1985, 1986, 1987, 1988, 1989, 1990, 1991, 1992, 1993, 1994, 1995, 1996, 1997, 1998, 1999, 2000, 2001, 2002, 2003, 2004, 2005, 2006, 2007, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016, 2017, 2018, 2019, 2020, 2021, 2022, 2023, 2024, 2025, 2026, 2027, 2028, 2029, 2030, 2031, 2032, 2033, 2034, 2035, 2036, 2037, 2038, 2039, 2040, 2041, 2042, 2043, 2044, 2045, 2046, 2047, 2048, 2049, 2050, 2051, 2052, 2053, 2054, 2055, 2056, 2057, 2058, 2059, 2060, 2061, 2062, 2063, 2064, 2065, 2066, 2067, 2068, 2069, 2070, 2071, 2072, 2073, 2074, 2075, 2076, 2077, 2078, 2079, 2080, 2081, 2082, 2083, 2084, 2085, 2086, 2087, 2088, 2089, 2090, 2091, 2092, 2093, 2094, 2095, 2096, 2097, 2098, 2099, 2100, 2101, 2102, 2103, 2104, 2105, 2106, 2107, 2108, 2109, 2110, 2111, 2112, 2113, 2114, 2115, 2116, 2117, 2118, 2119, 2120, 2121, 2122, 2123, 2124, 2125, 2126, 2127, 2128, 2129, 2130, 2131, 2132, 2133, 2134, 2135, 2136, 2137, 2138, 2139, 2140, 2141, 2142, 2143, 2144, 2145, 2146, 2147, 2148, 2149, 2150, 2151, 2152, 2153, 2154, 2155, 2156, 2157, 2158, 2159, 2160, 2161, 2162, 2163, 2164, 2165, 2166, 2167, 2168, 2169, 2170, 2171, 2172, 2173, 2174, 2175, 2176, 2177, 2178, 2179, 2180, 2181, 2182, 2183, 2184, 2185, 2186, 2187, 2188, 2189, 2190, 2191, 2192, 2193, 2194, 2195, 2196, 2197, 2198, 2199, 2200, 2201, 2202, 2203, 2204, 2205, 2206, 2207, 2208, 2209, 2210, 2211, 2212, 2213, 2214, 2215, 2216, 2217, 2218, 2219, 2220, 2221, 2222, 2223, 2224, 2225, 2226, 2227, 2228, 2229, 2230, 2231, 2232, 2233, 2234, 2235, 2236, 2237, 2238, 2239, 2240, 2241, 2242, 2243, 2244, 2245, 2246, 2247, 2248, 2249, 2250, 2251, 2252, 2253, 2254, 2255, 2256, 2257, 2258, 2259, 2260, 2261, 2262, 2263, 2264, 2265, 2266, 2267, 2268, 2269, 2270, 2271, 2272, 2273, 2274, 2275, 2276, 2277, 2278, 2279, 2280, 2281, 2282, 2283, 2284, 2285, 2286, 2287, 2288, 2289, 2290, 2291, 2292, 2293, 2294, 2295, 2296, 2297, 2298, 2299, 2300, 2301, 2302, 2303, 2304, 2305, 2306, 2307, 2308, 2309, 2310, 2311, 2312, 2313, 2314, 2315, 2316, 2317, 2318, 2319, 2320, 2321, 2322, 2323, 2324, 2325, 2326, 2327, 2328, 2329, 2330, 2331, 2332, 2333, 2334, 2335, 2336, 2337, 2338, 2339, 2340, 2341, 2342, 2343, 2344, 2345, 2346, 2347, 2348, 2349, 2350, 2351, 2352, 2353, 2354, 2355, 2356, 2357, 2358, 2359, 2360, 2361, 2362, 2363, 2364, 2365, 2366, 2367, 2368, 2369, 2370, 2371, 2372, 2373, 2374, 2375, 2376, 2377, 2378, 2379, 2380, 2381, 2382, 2383, 2384, 2385, 2386, 2387, 2388, 2389, 2390, 2391, 2392, 2393, 2394, 2395, 2396, 2397, 2398, 2399, 2400, 2401, 2402, 2403, 2404, 2405, 2406, 2407, 2408, 2409, 2410, 2411, 2412, 2413, 2414, 2415, 2416, 2417, 2418, 2419, 2420, 2421, 2422, 2423, 2424, 2425, 2426, 2427, 2428, 2429, 2430, 2431, 2432, 2433, 2434, 2435, 2436, 2437, 2438, 2439, 2440, 2441, 2442, 2443, 2444, 2445, 2446, 2447, 2448, 2449, 2450, 2451, 2452, 2453, 2454, 2455, 2456, 2457, 2458, 2459, 2460, 2461, 2462, 2463, 2464, 2465, 2466, 2467, 2468, 2469, 2470, 2471, 2472, 2473, 2474, 2475, 2476, 2477, 2478, 2479, 2480, 2481, 2482, 2483, 2484, 2485, 2486, 2487, 2488, 2489, 2490, 2491, 2492, 2493, 2494, 2495, 2496, 2497, 2498, 2499, 2500, 2501, 2502, 2503, 2504, 2505, 2506, 2507, 2508, 2509, 2510, 2511, 2512, 2513, 2514, 2515, 2516, 2517, 2518, 2519, 2520, 2521, 2522, 2523, 2524, 2525, 2526, 2527, 2528, 2529, 2530, 2531, 2532, 2533, 2534, 2535, 2536, 2537, 2538, 2539, 2540, 2541, 2542, 2543, 2544, 2545, 2546, 2547, 2548, 2549, 2550, 2551, 2552, 2553, 2554, 2555, 2556, 2557, 2558, 2559, 2560, 2561, 2562, 2563, 2564, 2565, 2566, 2567, 2568, 2569, 2570

[illegible]

**Medve vagy majom! A legeredetibb
uj játékszer! Bukfenczet hány!
Fejtetőre áll! Rendkívül tréfás!**

Legújabb játékszo-
ránk, majom vagy
medve (26 cm. nagy)
a legszebb szőrme-
ből, a leggyönyörűbb
játékszer, melyet el-
 lehet képzelni. A kar-
baírt való tolság által
egy az állítja helye-
jében levő óramű hu-
zait fel, smely az
állatokat földre ültetve
az a legkomikusabb
mozdulatokat teszi;
olyannyira, hogy a
gyermeknek hangos

kacagásban törnek ki és a felnőtteket is nagyon mulattatja. Majom vagy medve készítés szerint csak **K 3.50.** 2 darab csak **K 6.50.**

Eladás utánvétel az újdonsági áruházból

HEINRICH KERTÉSZ, Wien, I., Wollzeile 34-U.

33. SZ. 1909. (56. ÉVFOLYAM.) HOITSY PÁL. MIKSZÁTH KÁLMÁN. BUDAPEST, AUGUSZTUS 15.

Szerkesztési iroda: IV. Reáltanoda-utca 5. Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4.	Egyes szám ára 40 fillér.	Előfizetési feltételek:	Egész évre — — 16 korona. Félévre — — 8 korona. Negyedévre — 4 korona.	A „Világkronika”-val negyedévenként 80 fillérrel több.	Külföldi előfizetésekhöz a postallag meg határozott viteldij is csatolandó.
---	------------------------------	----------------------------	--	--	--

A RÉGI PEST EMLÉKEIBŐL.

A MIT A MAI Belvárosból a régi Pest maradványainak nevezhetünk, a tíz ujjunkon el lehetne számlálni. Ebből a kevesből is azonban mindig útjába akad az üzletnek a vállalkozásnak és az utczarendezésnek egy és más s ilyenkor az alkalmatlan ódonságok elhárítja csakányon emberek hada a föld szőlő. Megtörtént eddig is a régiségeknek ez a rombolása, legfeljebb kevesebb kesergéssel. A irodalmi funerátorság ugyanis csak újabban

fejlődött rendes foglalkozássá, az az egy tehát bizonyos, hogy a régiségek most már szép gyűjteménnyel tűnnek el az enyészetbe. Némelyik ezt az elismerést sokféle nevezetességgé átalmost meg is érdemli. Nevezetessé pedig egy-egy öreg épület azzal válik, hogy kapcsolatban volt nevezetes emberekkel vagy eseményekkel, esetleg a körülmények és a fejlődés tetteik nevezetessé. Minden túlzás nélkül megállapítható, hogy ezek a puszta régiségek, melyeknek minden valamire való európai városban külön irodalma, muzeuma, egylete stb. virágzik, kul-

turhistóriát jelentőséggel bírnak s a míg történelmi érdeklődés élni fog az emberekben a múlt bárminő tényével szemben, egyáltalán tudomány számára is érdekes feladatokat jelentenek.

Pest itt felejtett régiségeiből ismét több fog eltűnni a közelebbi napok és hetek folyamán. Bontani fogják a Koronaherceg-utca 8. szám alatt levő házat, hol a múlt század nyegyven éveiben a konzervatív *Gyűlde*, a vele szemben állott Pillvax-kávéház versenytársa létezett. Az udvar és a várczi-utcai rész azonban

A sepia-toned photograph of a street scene. A large, leafy tree stands in the center, partially obscuring a two-story building. The building has a sign that reads "HARBIT" and "BREWERY". A man is seated in a horse-drawn cart on the right, and a woman stands near the base of the tree. The street is paved with cobblestones.

A black and white photograph of a two-story building with a tiled roof and several windows. The ground floor features a large entrance and a display window. A sign above the entrance reads "PEK...SZER". People are standing in the entrance and near the window, and a horse-drawn carriage is visible in the foreground.

A MOST LEBONTÁS ALATT LÉVŐ «BORSAJTÓ»-HÁZ (IRÁNYI-UTCZA 21.) UDVARA ÉS HOMLOKZATA.

A RÉGI PEST EMLÉKEIBŐL. — Balogh Rudolf fölvételei.

Franklin-Társulat nyomdája Budapest, IV., Egyetem-utca 4. szám.

A «BORSAJTÓ»-HÁZ KAPUJA AZ EGYIK DOMBORMŰVEL.

Haris-bazár által vált nevezetessé, melyet 1868-ban Haris Gergely dúsgazdag pesti polgár épített. A Papnövelde-utcában a 6. és 8. szám alatt két régi modorú háznak fogják a bontását kezdeni. Ezekről már, mint tiposos pesti házakról szólnak különböző építészeti munkák, a Nagy Kristóf-féle épülettel egyetemben, mely szintén kivenült a körülötte emelkedő újdívatú paloták sorából. A Papnövelde-utca 8. számú, eredetileg Zichy-féle ház mitológiai domborművekkel ellátott homlokzatával kelti fel a figyelmet, míg a 6. számú díszes és régies portáléjával és barokk-stílusú udvari tornáczával tűnik szemünkbe. Egy-két szó az alábbiakban esni fog a nevezetesebbjéről, inkább az érdeklődés, mint a szakszerű tárgyalás célzatával.

NAGY KRISTÓF.

Immár egy hónapi meddő viták után kell hozzányúlani ismét a Nagy Kristóf-problémához. Szerencsére a Kristóf-kérdés ezúttal a közkíváncsúságot szerint lesz érintve. Mikor először szó volt róla, hogy a Nagy Kristóf-féle házat lebontják és a szobrot mostani helyéről elmozdítják, hirtelenében senki sem volt tisztában vele, hogy micsoda szép hagyományok fűződnek az őles termetű kőszenthez.

A régi Pest és Buda dolgait kutató historikusnak nem áll rendelkezésére az a gazdag és évszázadokra visszanyúló irodalom, a mi az európai nagyvárosok múltja körül végbement. Nálunk az újabb időben egyedül Schmall Lajos dolgozott rendszeresen a fővárosra vonatkozó irodalmon s ő irta *Adalékok* stb. című munkájában, hogy a Kristóf-féle szobor 1792-ben került a mai helyére. Ezt az értesítést el kellett fogadni, de még ekkor is hátra volt az, hogy ki volt a szobor készítője és miért állították, kinek a rendeltére a váci-utca és Kristóf-tér sarkára.

Kezdjük Kristóffal, a szenttel. Patriarkélis világ emléke a váci-utcai Kristóf-szobor. A régi Pest és Buda lakosai között szokásban volt, hogy a házak falára védőszenteket festettek, vagy a tetőzet alatt levő falvájatban szobrokat helyeztek el. Egy-két helyen Pesten és Budán még láthatók ennek a régi szokásnak nyomai. Nagy Kristóf szintén a védőszentek közé tartozik. Az egyház, mint vértanút tiszteli és ünnepét minden év július 25-én tartja meg, mert Kristóf a legérdekesebb és legvonzóbb szentek egyike. Igazi népszent, a ki a maga emberi tisztességének köszönhető, hogy holta után világraszóló karriert csinált. Állítólag Kánaánban született, a kereszténység első századaiban, mások sze-

rint Lyciában s mint vérbeli pogány Adocimusnak, azaz istentelennek nevezetett. A görög írók tizenkét láb magas, csodálatosan szép és erős férfúnak írják, kinek az volt a különös szokása, hogy bot helyett mindig vastag doronggal járt s jámbor tudatlanságban töltötte életét. Egy alkalommal pusztai bolyongásai között megismerkedett egy remetével, kinek tanácsára, hogy istennek tetsző dolgot cselekedjen, a közel levő, ragadó sebességű folyón kezdte az embereket átszállítani. Egszerűen vállaira vagy ölébe kapta őket s az Úr igaz szolgájához illően, bátor és alázatos lélekkel vitte őket át néhány fillérért a túlsó partra. Már jó sokáig folytatta ezt a prolektár életet, mikor egy ízben egy gyönyörű kis gyermek jött hozzá s megkérte, hogy vigye őt is át. Mikor a túlsó partra átszállította, csodálatos fáradtnak érezte magát.

A kis gyermek azonban megnyugtatta: — Te nemcsak a világot, hanem annak teremtményét is válladon vitted — mondta. — Én vagyok Krisztus, az Isten fia s te leszel nevemnek és az igaz vallásnak hirdetője.

A gyermek ezután eltűnt, Kristóf pedig Adocimus helyett innen kezdve Christophorus (vagy: Christopherus) nevet (Krisztust vivő) vette fel és több csudát tett. Állítólag negyvennyolcezer pogányt megterítet, miközben Decius császár Dagnus nevű helytartója elfogatta és válogatott kínzásokkal gyötörte, hogy a pogány vallásra visszatérítse. Kristóf azonban rendületlenül kitartott hite mellett, mire Dagnus nyilakkal lövöldöztette testét, mikor pedig ez sem használt, lefejeztette.

Kristóf ezen hagyományok által kedveltette meg magát a múlt századi Pest népével is. De hogy miként lett belőle pesti szobor, az megint más kérdés. Előbb Schwachhofer Ignác 1791-ben, Pest város tanácsának 1789-iki engedélye alapján a mai váci-utca és Kristóftér sarkán házat építtetett és e házban állítólag gyógyszerterázt rendezett be. Valószínűleg a gyógyszerterázt már ekkor Nagy Kristóf nevét viselte, de nem a mai szobor, hanem a helyében levő festett kép után. Régi lapok, többek között a «Honnövész» világosan jelentik ugyanis, hogy a szobor helyén még 1833-ban is kép volt, mely Nagy Kristóft ábrázolta. A Schwachhofer-féle régi házat 1833-ban Birli János orvos-professzor úgy látszik újra építtette, mert ez évben engedélyt kért a pesti tanácstól egy Hild József által építendő házra, mely két emeletnek volt tervezve. Birli János volt tehát a Kristóf-szobor megrendelője, így jelenti a «Honnövész» 1833. évf. 70-ik (december 1.) számának tudósítása, hol Bauer nevű képfaragó van a szobor készítőjéül megnevezve.

A 75-ik számban a «Honnövész» újból ír a szoborról és Pauer Józsefben nevezi meg annak készítőjét, az 1835. évfolyam 40-ik (május 17.) számában pedig azt mondja, hogy Pauer Mihály faragta Birli doktor rendelkezése a Kristóf alakját. A «Honnövész» tehát éppen háromféleképpen említi a szobrást, de ezen zavarosságok ellenére megállapíthatjuk, hogy az senki más nem volt, mint Bauer Mihály budai születésű szobrász, a ki ismert nevű művész volt a régi Pesten és az egykori város-báza felső parkányán felállított szobrokat is ő faragta.

A «BORSAJTÓ».

Abban az időben, mikor a politikát és irodalmat is kávéházak, vendéglők asztalai mellett csinálták Magyarországon, vált nevezetes helyülé a régi Kalap-utczában a Borsajtó. Egyemeletes, régi modorú ház, mely pár nap előtt még eredeti mivoltában megvolt egykori czérgével, — szüretelő gyermek-csoportot ábrázoló domborművel, — melytől a nevét vette. Most már bontják, hogy a mellette jobbról és balról levő két épülettel együtt könyvkiadó-hivatalt építsenek helyökbé. Presse, Prés, Bor-prés czímen is nevezték a német világban, de akkor muzikaszó járta benne és az írók szava volt leghangosabb falai között. 1842-ben már ismert írói korema volt. Degré, Lauka, Szelestey és Lisznai itt kötötték első ismeret-ségüket a Pillvax után, nincs tehát semmi

A PARNÖVELDE-UTCA 6. SZ. HÁZ HOMLOKZATA.

meglepő benne, ha Müller János Pest-Ofen című verses könyvében hangzatos rigmusokat olvasunk róla, Lisznai Kálmán pedig, a ki a Zrinyiről, Parragh csárdáról, Szerednyeiborcsarnokról, Komlórról, Privorszkýról és Pillvaxról úgynevezett «dözsös» eposzokat irt, a Borsajtót is elismerő szavakra méltatta. Eme elismeréseket intímus voltával, jó konyhájával és még jobb boraival érdemelte ki, de még inkább ama zúgos voltával, mely barátságossá tette a benne való tartózkodást azoknak, a kik, különösen az abszolutizmus alatt, kénykedő tanúk nélkül óhajtottak pár órát egymással tölteni. Írók és újságírók eme tulajdonságáért kedvelték és a vendéglősök egy és más gyöngéd kedvezményeiért, minő volt többek között az, mikor 1854-ben az írói asztal vendégei egyik nyári napon — ráadásul — díjtalan görög-dinnye adagokban részesültek. A Hölgyfutár ezt nyilvánosan is elismerte, hogyne pártolták volna tehát ilyen hatásos viszontbököktől a vendéglősök az írókat.

De volt idő, mikor nemcsak ilyen bók szavak, hanem gúnysos megjegyzések között szóltak a régi lapok a Borsajtóról, különösen, mikor a «Honnövész» az ott tanyázó színésnépség miatt szidalmazta. Vas Gereben «Életképek és Darázs-fészkek» című emlékezései között elbeszél egy jelenetet, melynek 1846-ban volt szemtanúja s a mi nemsokára egyik diák elbeszélésének megírására ösztönözte. Ez a jelenet is a Borsajtóban történt, Vas Gereben így adja elő:

1846. évben Szent István napja körül a Borsajtóban ebédeltam, a szomszéd asztalnál hárman étkeztek, az étkekről kérdezett pinczér német nyelven többek közt ezt mondá:

— Saure Rüben mit Kreuter-Wurstl.
— Bicsoda? Réba birstlivel? nem kell.
— Atyámfia, edd meg, ettem én azt eleget a konviktusban, hanem hozz nekem egy szelet rosdélyost vagy börkölt húst.

A konviktus szóra Vas Gereben is figyelmes lett s a mint a «birstli, börkölt és rosdélyos» ügyekbe merült búsmagyart jobban szemügyre vette, pár pillanat múlva régi iskolatársára ismert, a ki a viszontlátás öröme gazdagon megvendégelte. Beszélgetés közben felidéztek a konviktusban töltött tanulóévek emlékeit s ekkor ajánlotta a vidéki magyar Vasnak az egykori élmények megírását, a mi meg is jelent nem sokára «Életképek és Darázs-fészkek» című humorisztikus beszélygyűjteményében. Az ötvenes években a Hölgyfutár Hirharang rovata és a «Délibáb» Buljovszky Gyula által írott heti krónikái örökítették meg egy-egy mozzanatát a Borsajtóban folydogáló életnek, mert népszerű hely volt ez is abban a világban, mikor tíz-husz vendéglős és kávéház asztalai mellett ment végbe a magyar író nyilvános élete.

A CALDERONI-HÁZ.

Nem a Calderoni-czég tulajdona, nem is volt, de az üzlet közel száz évre menő otléte folytán a közönség Calderoniktól adta a nevét. Az üzletet Calderoni István alapította 1819-ben. 1861-ben Calderoni társul fogadta Hopp Ferenczet, az ismert földkörüli utazót, a ki 1864-ben aztán az egész üzletet átvette s mai napig is vezeti. Nagytudású, világátutó, tevékeny öreg úr, kinek gazdag gyűjteményei között megvan még az első czégtábla is, «a csillagászhoz» felirattal, melyet Calderoni István üzlete elé függesztett. Egy csillagvizsgáló embert ábrázol, a mint a teleszkópon keresztül a csillagokat szemléli.

De nemcsak az üzlet, hanem maga a ház is érdekes relikviája a régi Pestnek. Két oldalával a Türr István-utca 12. és Deák Ferenc-utca 5. szám alatt foglal helyet, homlokzata ellenben a Váci-utczára fordul. Hatalmas tömbben húzódó két emeletes és régies építész ház, melynek a Türr István-utczára néző oldalán az első és második emelet ablakköze között mitológiai alakok vannak elhelyezve. A második emelet parkánydíszre mind a három oldalon végig kiterjesztett szárnyu sasfigurákkal van kiegészítve, legegyszerűbb azonban a váci-utca rész, melynek parkánydíszítése és a közepén alkalmazott kilencz görögstíli oszlopa, a ház régiségét illusztrálja. A Deák Ferenc-utcai, illetőleg a Gizella-téri oldalon női mitológiai alakok láthatók. Építészeti szempontból különösebb nevezetessége nincs az épületnek, de művelődéstörténeti és lokális szempontból annál több, mert ez is egyike ama kevés számú emlékeknek, melyek a régi Pest építkezési modorát dokumentálják. A ház mostani alakjában különben az 1838-iki árvíz után épült, de a Hentzi bombái is kárt tettek benne az 1849. május havi ágyúzások alkalmával. Ebben a házban lakott éveken át Görgei István kir. közjegyző és testvérbátyja, Görgei Arthur, a negyvennyolcadiki magyar hadsereg fővezére.

Zuboly.

VERSEK.

Ajánlva Éltető Albertné urasszonynak.

Szímfónia.

Ez a völgy egy nagy hangverseny-terem,
A házunkat páholynak képelem,
S kikönyökölve rácsos ablakába:
Úgy figyelek a nagy előadásra!

Túl a bereki sok bokrú mezőn,
Fülemülék trillázna epedőn.
A zsongó kart hozzá a Maros adja,
S a parti fűzfák ingó lombozatja.

A CALDERONI-HÁZ A VÁCI-UTCZA ÉS DEÁK FERENCZ-UTCZA SARKÁN.

A RÉGI PEST EMLÉKEIBŐL. — Balogh Rudalfi felvétele.

A NAGY KRISTÓF-HÁZ A VÁCI-UTCZA ÉS KRISTÓF-TÉR SARKÁN.

Majd a békák serge is beleszól,
S pár öreg tücsök a tornácz alól.
S ez a kórus a fülmilek dalával
Csodálatos összhangba olvad átal.

Egy sárga rigó valahol közel
Esti zsolozsmáját most pergi el...
De belevág a pitypataty pogányul,
Szerelmes fürjek profán ajakáról.

Kis fecsképarunk a fejem felett,
Boldog családi szoltárt-csicsereg,
És ez a sok hang itt közel és messze:
Nagy, szent szímfóniává olvad össze!

Én hallgatom el késő estelig,
S ímég lelkem ábitattal megtelik:
— Az örökszép szívbeli hitvallásom,
A nagy mű alkotóját áldva áldom!

Falun.

Hallgatom az éjszaka csendjét,
E fölséges harmóniát.
Körültem mélyen aluvó táj,
Fölöttem csillag-miriád.
Egy-egy madár szól, — tán álmában,
S az éji-bakter: a tücsök

Kiabál hosszan, egyfolytába,
— E nyári éjek némasága
El sem lehetne nélkülök!

Hallgatom az éjszaka csendjét...
— Óh szent, óh édes némaság!
E nesztelen magányban nekem
Az Úr jelenti ki magát;
Csupa költészet, csupa búháj
Lenne az egész éjszaka:
Ha az utcáról egy-egy későn
Berugott ember, hazatérőn
Úgy bele nem ordítana!

(Marosfalu.)

Szabolcska Mihály.

A FEKETE VÁROS.

REGÉNY.

(Folytatás.)

IRTA MIKSZÁTH KÁLMÁN.

E közben valamennyien leugráltak a szekérről. Vidám, tarka társaság utazott együtt a Molitoriszon, mely sokkal jobban élvezte az utat, mint a mostani utasok a száguldó vonatokon. A kocsis Tropkó, ki ezerszer megjárta a maga vonalát, minden érdekes mozzanatot elmondott, a mi a vidékhez tapad, ha valahol egy-egy óriás fa volt, ahhoz is fűződtek történetek. Ócska bagolyjárásos kastélyok mind-mind eszébe juttattak megannyi színes legendát. Erre a fára akasztotta magát a híres Szumrik Pali. Itt, ezen a réten vívott véres párbajt Andrassy Gábor és Balassa Péter, a kik szerelmesek voltak a putnoki bíró feleségébe s egyiküknek halva kellett maradni. Ott, abban a pagonyban gombát keresett ezelőtt ötven évvel egy pásztorfiú, gombát ugyan nem lelt, de talált helyette egy vas-karikát, s a mint emelgetné és vajná kifelé a porhanyós földből, hát egy üst kerekedett ki belőle, annak füle volt a karika, az üst színültig tele volt arannyal. Ebből a fiúból támadt az első Szerecsy. Ma már viceispán a fia Tornában.

A szekér összegyömöszölt utasai valóságos családdá szoktak össze a hosszú úton. Néha nagyon kellemetlen család volt, tele viszálykodással, de hát mégis csak egy család volt és ezek a viszályok is fűszerezték az utazással járó unalmat. Ha Tropkó a regényes részeknek volt ismerője, Klebe úr, az ellenőr, a Molitoriszék egyik totum facia, viszont a geográfiai ismereteit csillogtatta, melyik völgy melyikbe nyílik s mi minden van ott; Zsalozsányban

A PAPNÖVELDE-UTCA 8. SZ. HÁZ HOMLOKZATA.

pompás csevicze van, az ember berüg a második bögrétől s táncolni kezd. Livényben olyan szépek a lányok, hogy a török szultán minden négy évben odaküldi egy ügynökét, a ki megveszi őket roppant áron a szülőkétől. Klebe bácsi mindent bejárt, tudja a patakokat, honnan jön, hova szakad, melyikben mi van. Rákok ebben, pisztrángok amabban, potykák lejjebb. Még olyan patakot is ismert, valahol Majcza mellett, a hol aranypor találtak, de a német, az ördög vigye el (ámbátor Klebe bácsi maga is német, mégis úgy mondja), rátalált, betiltotta az aranypor-keresést s bánya után kutat most a környéken.

A Molitorisz-kocsi hirtelen megállása úgy hatott, mint ha érdekes elméleti dolgok egyszerre a gyakorlati térre vitetnek át. Mi az? Mi történt? Valami rablási eset! A szeplős, különben formás szobaleány, ki Csákyékhoz szerződött s most új helyére megy, elsikítja magát és egy rézöntőlegény karjaiba akar ájulni. Még a vándorórát is felköltik, ki, miután a gömöri kastélyok minden óráját mozgásba hozta, maga egész nap nem mozdui, szunyókál: «Keljen fel, Kindronay úr, rablás

A VOLT RÉGI GYŰLDE (MA HARIS-BAZÁR) KORONAHERCZEG-UTCA FELŐLI UDVARA.

A PAPNÖVELDE-UTCA 8. SZ. HÁZ UDVARA.

A RÉGI PEST EMLÉKEIBŐL. — Balogh Rudolf felvételei.

töttént.» Kindronay felugrik s hóna alá kapja a szerszámaikat, melyek egy faládkóban vannak. Egy kövér, javabeli asszonyság, a ki már előbb leugrott, ijedten csapja össze a tenyereit. — Oh, Istenem. Már másodszor történik velem. Hol vannak?

Senkise hallgat rá, pedig de fontos személy volt ott, a honnan jön. Ugyanis a löcsei tudós-asszony ő, a híres Wilnérné, ki a gólyának volt segíteni egy feledi úriháznál.

Egyszerre száz kérdéssel rohanják meg Rozálit, ki álmélkodva nézi, hogy a gyékényes kas még egyre önti az utasokat. Egy jóképű úr, valami korponai kereskedő, pisztolyt ránt ki a zsebéből. Egy rézöntőlegény, izmos fiéző, az ingét gyűri fel hatalmas karjain.

— Hol vannak? Merre vannak? Nem mondták, hogy visszatérnek? Ezer ördög, nem adnám száz forintért, ha visszajönnének. Hányan voltak, kis leány?

— Ketten, — felelte Rozáli.

— Csak? — szólt a rézöntőlegény lehangolva. — Akkor hát nem mernek visszatérni. Tegye vissza bácsi azokat a pisztolyokat.

— Menjünk lefeküdni, — mondá a vándorló órá.

A jóképű kereskedő mosolygott, mialatt Klebe és a tudós asszonyság kérdéseket intéztek Rozálához, hogy merre futottak a rablók? Mit vittek el? Mit beszéltek? Hogyan voltak öltözve? Fialalok voltak-e, vagy öregek? Régen ment-e el a bácsi és milyen reményei vannak?

— Azt mondta, hogy lovakat megy venni, vagy inkább szamarakat; abban a hitben volt, hogy a juhásznak szamarai szoktak lenni.

— Tehát van pénze, a pénzt nem vitték el?

— Nem. Pedig kinalta.

— Hogyan? Pénzt kínált nekik s nem kellett? Furcsa dolog.

— Igen, azt mondta, négy forintja van.

— Négy forint! — kiáltott fel a vándorló órá. — Az csakugyan kevés. Kezdem érteni a dolgot. Önértet volt a fiézőkban. Ennél alább én még egy öreg órához se nyúlok.

— Én azt csodálom, hogy maga nem kellett nekik, édesem, — lefetyelt a tudós asszonyság fitmáló hangon, szűrés tekintetével vizsgálva Rozálit. — A zsiványok szeretik az ilyen kis lányokat. De jó Istenem, annyi mindenféle az izlés. Mikor én ekkora voltam...

Fabriczius mérgesen ugrott hozzá. — Ejnye Wilnérné! Nem látja, hogy úri kis-asszonynyal van dolga.

— Én csak azt látom, hogy itt hagyták, — nyelvelt Wilnérné, — és azt is láttam, hogy az én lánykákoromban a studentek még nem voltak ilyen fenhéjázók, Fabriczius úr. A csirke még akkor csirke volt. No, az igaz, hogy én is csirke voltam, mikor egyszer a löcsei piacon épen a Teőke-ház előtt, fényes nappal a nyeregbe emelt egy labancz kapitány s elkezdett velem vágatni. Szerencsére (vagy talán vesztetre, ki tudja?) hirtelen nagy lármát csapott a megboldogult édes atyám, mire a városi hajduk lóra kaptak s üldözőbe fogtak bennünket. Csak az Isten mondhatná meg, mi lett volna, ha a hajduink utól nem érik a tisztet, ki látván üldözői közelségét, egy forró csókot nyomott az ajkamra, egy másikat a baloreczmára és egy kebléből feltörő sóhajjal (mintha most is hallanám) szép gyöngéden leeresztett az útra szegény. Ej no, bizony hiába vigyorog a leány-asszony... (a Csákyékhoz szerződött szobalány felé fordult kaczkiasan) mert bizony úgy volt szóról-szóra, csakhogy nem volt az én képeimen még akkora szeplő sem, mint egy mákszem.

Klebe, a Molitorisz-szekér főnöke, kedvetlenül rágicsálta a bajuszát.

— Ha csak négy forintja van annak az úrnak, a maga bácsijának, azon nehezen vesz szamarat. Kutya egy helyzet, mondhatom.

— Mit tegyünk velük? — tűnődött a rézöntőlegény. — Sajnálom ezt a gyönyörű lánykát.

— Csináljunk egy kollektot, — indítványozta a jószívű kereskedő. — Én kezdem meg egy tallérral.

— Nem hiszem, hogy ez segítene, — vette át a szót Fabriczius, — mert hogy négy forint van-e valakinek a zsebében a Ljeszkova erdő közepén, egy erős vihar kilátásával szemben, vagy több, az teljesen közömbös lehet bizonyos körülmények között. Mint keresztény emberek, nem tehetünk egyebet, mint hogy magunkkal visszük szegényeket legalább a legelső faluig, a hol menedékre találhatnak.

— Protestálok, — fakadt ki nyersen a kántor, — a szekér megtelt, sőt a numerus clausus is túllépett. Ne nagylelkűsködjék fiatal ember. Egy embernek már így is felváltva gyalognia kell, de ki lesz olyan bolond, hogy a lányka miatt is gyalogoljon.

— Hát én leszek az a bolond, — felelte Fabriczius.

— Hm, — dörmögte Wilnérné, — megtett nekik a kis macska.

Rozália Fabricziusra emelte hálás tekintetét. Most vette észre először, milyen csinos fiú s csodás melegség lopózott a szívébe. Nem félt már senkitől.

Mindenki Klebere nézett, az öreg ügynök vállat vont.

— A rend rend. De ha mindenki akarja...

— Szavazzunk, — sürgeté a jószívű kereskedő.

— Én ellene szavazok, — erősködött a kántor.

— Ugyan ne okoskodjék, — csitítá a kereskedő, s elebe tolt a dohányzacskóját. — A lélekre is adni kell valamit.

A kántor indignálódva tolt el a zacskót.

— Nincs a világon az a jó, a mivel engem meg lehetne vesztegetni, ha én egyszer megkötöm magamat.

Erre aztán leemelte a kereskedő a kulacsát, melynek szíjja a löcséhez volt kötve s odakínálta a kántornak:

— Ehhez kösse magát, ebből merítsen felebaráti szeretetet.

Elmosolyodott; kérdés, hogy van-e benne, meglóbázta, jócskán locsogott a belseje.

— Hát van benne, — mondá, majd a szájához emelte és el nem eresztette, míg csak volt benne; hogy hány korty volt, azt csak az ádám-csutka mozgása jelezte a gégen.

— No, mit szól hozzá? — kérdé a kereskedő.

— Azt mondom, hogy jó volt.

— Nem a bort kérdem, hanem a lányka felkarolását értem.

— Azt mondom, hogy jó lesz.

Klebe apó fölfrissíté orrát egy csipetnyi kassai burnóttal s ekképen kezdett okoskodni.

— Hiszen a leányka még talán fölférne és szeretném is elszállítani, de hiszen az nem lehetséges. Haszontalan trályogás az egész. A lányka nem mehet a bácsija nélkül. A bácsit pedig már igazán el nem vihetjük. De ha elvihetnénk, se vihetjük el, mert nincs itt (még egy csipetnyi burnót szippantott és még okosabb lett). A bácsit tehát meg kellene várni, ki tudja, meddig, de okos, észszerű-e ez most, mikor minden élő valami fedél alá parkodik a készülő égháború miatt? De ha elvihetnénk is a bácsit, ha itt volna, s ha a felhő nem volna itt a fejünk fölött, vajon itt hagyná-e ő a szekérkéjét? Világos tehát, hogy semmit se tehetünk. Sir a lelkem, de azt eszem az mondja neki, hogy csitt.

— Úgy van, úgy, induljunk! — sürgeté Tropicót a bábaasszony.

A Klebe apó okoskodása hamar megfordította a hangulatot. Se a rézöntő, se a kereskedő nem ellenkezett többet. A mi igaz, igaz. A Molitorisz semmit se tehet ebben az esetben.

— Fel a kocsi! — vezényelte Klebe. Rozália félénken pillantott Fabricziusra.

— Gondolja meg a dolgot, Klebe bácsi, — fordult ez az ügynökhöz szelid hangon, — igen igen kérem.

— Mindent meggondoltam. Indulunk. Üljön fel. Tropicó fölemelte az ostort. Egy-két kövér esősepp koppant a gyékényre.

Fabriczius fölemelte a fejét és így szólt élesen, szigorúan:

VIRÁGVÁSÁR. — Lisek Lajos rajza.

Underwood és Underwooda londoni fényképező felvételei.
A BARCELONAI FORRADALOM UTÁN. — Lerombolt ház.

— Akkor hát ezennel parancsolom kendnek Klebe, hogy vesztég maradjon a szekerekkel addig, a meddig én nem intézkedem másképp. Megértette?

Az utasok összenéztek. Szent Isten, a diák megbolondult. Az a kis fruska gonosz tündér, elvette az esztét. Klebe apó felkaczagott.

— Parancsolsz bizony a macskának, — dörmögte szörnyülködő fejszólással. — No nézze meg az ember.

Fabriczius előhúzott a zsebéből egy iratot és felnyújtotta Klebenek.

— Olvassa el kend!

Klebe apó belepillantott, átszaladt rajta a becsületes szürke szeme, hirtelen fordított a másik lapra, azután előlrol kezdte elolvasni figyelmesen, majd szépen összehajtogatva, visszanyújtotta Fabricziusnak, megemeltvén a kalapját:

— Engedelmeskedem, holtig való szolgálja kegyelmednek.

Az irat a császár nevében kelt s arról szólt, hogy a löseai szenátorra választott Fabriczius Antalt nagykorúnak jelenti ki, a ki azonnal hivatalába léphet, s mindenek által Löse város szenátorának tekintessék.

(Folyt. köv.)

A VACSORA.

Elbeszélés. — Irta Nagy Lajos.

Badaconsy András a délutáni hivatala után egy nagyot sétált a Városligetben. Szép lassan, öregurasan. Azután elment haza. A lépcsőn is komótosan lépdelt föl a második emeletre

kutya, hogyan ijedt meg a mámi, és azt hallani, a hogy kiabált a fiúra, olyan kacagató volt, hogy ő az egész uton, ha az eszébe jutott, kénytelen volt nevetni.

Ezt látta Badaconsy András sétaközben és ezt akarta a feleségének elbeszélni. Hazafelé menet tervezgette az elbeszélést, hogy milyen szavakkal, milyen hanglegeléssel mondja el, és előre örült a felesége jóízű nevetésének. Mert Badaconsyiné minden mulatságos histórián, a mit az ura elbeszél, — akár mulatságos volt az, akár nem, — jóízűen és hosszan nevetett, annyira, hogy még a könnyei is potyogtak, épen úgy, mintha csiklandozták volna. Nem is az volt a döntő, hogy a história mulatságos volt-e, vagy nem; hanem hogy Badaconsy vidáman, kacagva adta elő, és ez maga elég volt Janka asszonynak ahhoz, hogy igen jól mulasson és ő maga is kacagjon. Az egymás jókedvének, derűjének örültek ők, az egymás kacagásán kacagtak. Csak meg kellett volna próbálnia Badaconsyinak, hogy vajjon milyen lesz a hatás, ha például azt beszéli el kacagva, hogy sétaközben sok embert látott, voltak köztük férfiak, nők és gyermekek, azután házakat is látott, meg fákat is látott, — és meggyőződött volna arról, hogy a neje ezen is igen jól elmulatott volna, ezen is úgy kacagott volna, hogy még a könnyei is kicsordultak volna.

Ezért most Badaconsy, a mint meglátta, hogy sötét a lakás, nincs itthon az asszony, egészen elkedvetlenedett. Elcsúszott a gyönyörűségtől, a melyre már türelmetlenül várt. Pedig már ott a helyszínen is azért mulatott olyan jól, mert Jankára gondolt... No, azért nem baj! Majd elmondja neki, ha hazajön. Ezen az eseten még az Annuska is kacagni fog...

Kinyitotta a konyhaajtót, gyufát gyújtott, bement a szobába és meggyújtotta az asztalon álló petróleumlámpát. A kalapját föltette az ajtón levő drótfogasra, majd lassú, kimélő mozdulattal levette a felöltőjét, a jó öreg, kopottas és fakó fetöltőt, s azt is fölakasztotta a fogasra. Még pedig pontosan a kalap alá, bár még két ága volt a kis drótfogasnak, s mind a kettő üresen, várón kanyarodott ki a dróttörzsből. Így kívánta ezt a rend! Ha valaki más akasztotta volna föl a kabátot és nem pontosan a kalap alá akasztotta volna, akkor Badaconsy odalépett volna a fogashoz, megcsóválta volna a fejét és kiigazította volna a hibát... Azután a lámpára nézett Badaconsy, melyet az imént gyújtott meg. Ezt is így kell csinálni! A petróleumlámpát sohasem tudja az ember pontosan eltalálni. Csak rá kell nézni pár perc múlva, ha már meggyújtotta az ember, és rögtön látni, hogy vagy nincs eléggé felszórólva és gyengén ég, vagy túlerősen lobog a láng, füstöl a lámpa és nem sokára elpattan majd az üveg. Most is egy kicsit följebb kellett srófolni a lámpát.

Az asztal a szoba közepén állott és a két egymásmelletti ágy végéhez simul, félig le volt terítve fehér asztalkendővel, azon egy szalvéta összehajtogatva; pohár, kés, villa keresztbetéve; kenyér kendővel letakarva.

Badaconsy kiment a konyhába. Gyufát gyújtott. Ott állott a gyertyatartó a konyhaasztalon, benne gyertya. Szépen, gondosan volt az oda-készítve, még a bél elégett vége is le volt csipve. Meggyújtotta a gyertyát, a spórherdhez ment, kinyitotta a sütőt. Ott volt a vacsorája. Hideg marhasült rizksásával. Délről maradt. Egy fehér porzellántányérban volt, egy másik fehér porzellántányérral lefődvé. Badaconsy kivitte az egészet, elfújta a gyertyát és bevitte az ételt. Leült az asztalhoz és falatozott. Az evése is, mint a járása, lassú, nyugodt, úriasan komótos volt. Évett és nézte maga előtt a sárgán égő petróleumlámpát, figyelve annak szerzését, mely halk bűgáshoz, kis röplő állatka zümmögéséhez hasonlított. Végtelenül gyors, szorgalmas és erőyes kis hangoeska volt. Késsé gyöngye volt a lámpa világítása, de így igen passzolt a szegényes kicsi szobához, a jó öreg, egyszerű, barna bútorkhoz. Szegény emberekhez nem is illik az a nagy világítás. Valami lármás karaktere van annak. Olyan formát mutat, mintha nagyon költsékesnek.

Badaconsy megette a húst és a rizst. Jó étvágya volt, mind megette. Víz inni kiment a vízvezetékhez. Azután kivitte a tányért és a

piszkos evőeszközöket a konyhába, lerakta őket a konyhaasztalra. Újra meggyújtotta a gyertyát, kinyitotta a konyhaszekrényt, hogy szőlőt vegyen magának. (Azt mondta az asszony, hogy szőlő is van, ott van a konyhaszekrényben.) A konyhaszekrény tulajdonképpen ebédőszekrény volt, csak annyiban volt konyhaszekrény, hogy a konyhában állott. Valamikor, a mikor meg ebédöltek is volt Badaconsyékknak, az a szekrény az ebédelőben állott, sőt díszlett, — mert nagyon szép, mutatós butor darab volt. Az ebédelőből a szűk konyhába került — a konyhaasztal, a tűzhely, a fászlada szomszédságába — mintegy hű mutatójával a gazdái sorsának, a kik meg az ebédős nagy lakásból a szoba-konyhás kis fészekbe jutottak, az életnek valami kis butorelrendezése következtében.

A szőlő ott állott a szekrényben. Annak egyetlen polezán, egy nagy, hosszukás porcellán-tálon, pecsenyétálon. Badaconsy kivette a tálat és a szekrény márványlapjára helyezte. A tál több helyen meg volt repedezve és erős, vastag drótozás tartotta össze. A drótozás régebbi, megszükkült, megbarnult, drótozás volt, nem fényes, aczélos csillogású új drótozás. Tehát nagyon beteges, öreges volt ez a tál. Szinte illetlen volt, hogy olyan egészséges embereknek, mint Badaconsyék, ilyen beteg táruk legyen. A szőlőhöz meg igazán teljesen méltatlan volt ez a tál. Nem csak azért, mert pecsenyész tál volt, hanem mert a szőlő gyönyörű, friss és egészséges volt, nedvűl és erőtől duzzadt, egész a kikapartatásig. Szép nagy hamvas szemű csillogón, színesen mosolygott. Olyan volt ez a szőlő, mintha lelke lett volna.

Badaconsy valami tányért keresett, hogy arra pár fűrt vegyen. Álltak ott tányérok, sokan, fehér sorban egymásra rakva, s ő már le is akarta venni a legfelsőt, de akkor szemébe ötlött egy gyümölcs-tányér. Szép, czifra üvegholmi, állványos, csipkeszerű. Ott állott a szekrényben. Szőkek, olló, tűk, gyűszű, vas- és rézapróságek voltak benne. A régi finom ebéd-eken és vacsorákon állandóan szerepelt ez a tányér, rajta papírdísz, e fölött drága gyümölcsök. Akkor virág szokott lenni az asztalon, két üveg-virágtartóban. De most már a gyümölcsös-tálra sem volt szükség. Ha néha pár almát ettek, azt egyszerű porzellántányéron adta fel az asszony. Nem is illett volna az ő ebédjükhöz vagy vacsorájukhoz az a csillogó, csipkés üvegtál.

Badaconsy hirtelen nagy kedve szottyant az üvegtálra. Abból akarta a szőlőt enni. Úgy vélte, hogy ehhez a finom szőlőhöz valami finom edényre is van szükség. Olyan

A LEROMBOLT HÁZAKAT MÉG MINDIG KATONÁK ŐRZIK.

szép szőlő, hogy még szebb, mint régente szokott állani az asztalukon. Még azt is gondolta, — és ezt már csak mentségül, mintegy kényszerűségből gondolta, — hogy nincs is itt más alkalmas edény, a mire a szőlőt tesse. Kiöntötte tehát a vas és réztárgyakat a szekrény márványlapjára, — vigyázva, nehogy valami elguruljon — a tálat megmosta a vízvezetéknel, letörülte és pár fűrt szőlőt tett rá. Úgy vitte be magának. Egy kistányért is vitt be, hogy arra vegyen egy-egy fűrt az üvegtálról. Az üvegtálat az abroszszal leborított asztalrész közepére helyezte, a kistányért maga elé tette és leült, hozzáfogott a szőlő evéséhez. Édes, jó, szomjúságoldó volt a szőlő, csámcsogva, lassan, minden szemet kiélvezve ette. Így esznek a jóétvágyú és jókedélyű emberek, a kik még a friss, ruganyos kenyeret is tudják élvezni, a kik soha nem tömték túl magukat gyönyörűségekkel, s a kiket a kegyes sors soha nem halmozott túl fájdalommal...

Badaconsy evett és gyönyörködött az üvegtáiban. Az üvegtál a lámpa mellett állott,

annak sugaraiban csillogott-villogott. Vidám, pajzán volt ez a csillogás. Badaconsy égszen fölfrissült a kedélye, a hogy ezt a csillogást szemlélte. Valami ünnepies jellegét is adott az asztalnak az az üvegedény. És Badaconsy eszébe jutottak a régi asztalok, és vágy támadt benne, hogy egy csillogó edényekkel, poharakkal, borral, piros és sárga boritallal teli asztalt lásson maga előtt, és egy hosszú, többfogású vacsorát egyen végig. Mintha újból éhes lett volna! Pedig jókora darab húst evett meg. Sok-sok csillogásra vágyott, színekre vágyott. Ezért szeretett volna is még egyetmást előkutatni, a mit fölrahaszon az asztalra. Jó lenne, — gondolta — ha még meg volna az a két üveg virágtartó. De tudta, hogy nincsenek meg. Régen eltörték azok...

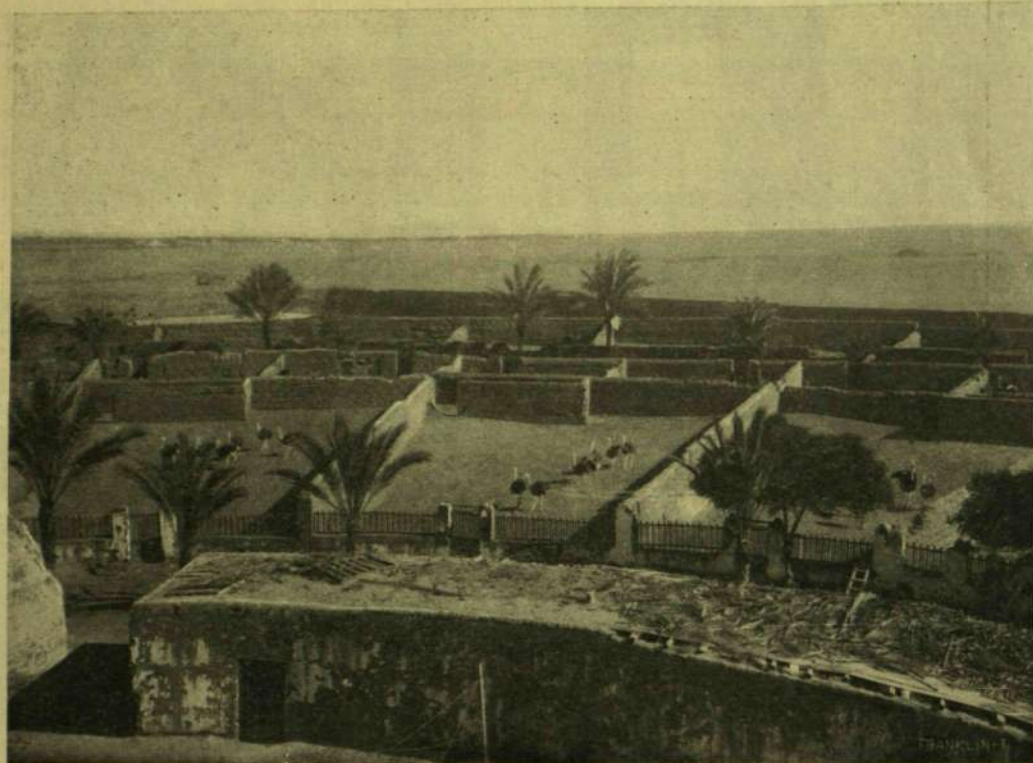
A lámpavilág sehogysen volt most kielégítő. Jó lenne egy kicsit több világosság — óhajtott. Az embernek szinte élenkebben pezség a vére, üdebbnek, fiatalabbnak érzi magát a jó, erős világosság mellett. Ennek a lámpának kevés a fénye és így kissé szomorú a szoba. Pedig hát ördög vigye a nyomorúságot! Valami nagyobb lámpa kellene ide... És most Badaconsy egész komolyan kezdett azon gondolkodni, hogy azt a nagy, mozsáralakú lámpát, mely a ruhaszekrény tetején állott, leveszi és meggyújtja. Épen csak az tartotta vissza, hogy nagyon körülményes dolog lett volna. Lehet, hogy nincs is benne bél, — gondolta. Nincs is benne petroleum, s ha önt bele, piszkos lesz a keze, meg kell mosni... Így aztán elmaradt a kivilágítás. Pedig igen jó dolog lett volna! A nagy lámpában köralakban ég a bél, csilinder van rajta, kétszer-háromszor akkora világosságot ad, mint ez a szimpla.

Badaconsy tovább töprengött, hogy mit csináljon. Mert valamit kellene csinálni, — ezt érezte. Felvillanyozta az az ördögi üvegtál. Arra a kaján csillogásra az ember szemű megvillan, és mindenképpen úgy hat ez a csillogás az emberre, mint valami villamfényes játék. Még a test is megérzi, mint a villamos áramot. És elkezd a lélek mozgolódni és az ember emlékében előtűnnek a régi terített, feldíszített asztalok. Régi, kedves csillogások támadnak fel az ember lelkében. Ez meg aztán olyanformán hat, mint egy pohár erős bor... Ilyenkor muszáj valamit csinálni! S mit is csinálhat az ilyen öreg ember, az ilyen józan, nagyon pontos, megelégedett ember? Csakis valami ártatlan, naiv, mosolyra indító gyerekséget!... És Badaconsy szinte maga is mosolygott hirtelen, furcsa és bolondos ötletén. Kinyitotta a fehérnemű szekrényt, előkereste egy régi kék, sárgahímzésű sapkáját, egy puha, czifra házispakát, melyet soha nem szokott használni. Kézimunka volt, kedves

KÉSENLETTÉBEN LEVŐ KATONÁK PIHENŐJE.

A BARCELONAI FORRADALOM UTÁN. — Underwood és Underwood londoni fényképező felvételei.

STRUCZ-TELEP HELIOPOLIS MELLETT A SAHARÁBAN.

emlékként őrizte. Ezt a sapkát föltette most a fejére, visszaült az asztalhoz és úgy evett tovább. Olyan pózban ült ott az asztalnál és oly mozdulatokat végzett a kezével, mintha udvari ebédnél lenne...

Mikor a szőlő elfogyott, Badacsonyi átvált a karosszékre. Kényelmesen elterpeszkedett. Most következett a dohányzás... No, hanem most egy jófajta szivart kellene elszívni! (Különböző hölgyezigaretta szokott szívní, két darab három krajczár.) Okvetlenül kellene egy finom szivar! Legalább ez is legyen, ha már volt üvegtől és házisapka!... Szinte reménykedve nyúlt a tárczája után, pedig tudta, hogy nincs benne szivar. Elővette. Kopott, régi jószág volt. Pár darab hölgyezigaretta volt benne. Finom szivar, — az nem volt benne. Ez már egy kicsit rosszul esett Badacsonyinak. Ez már egy kicsit sok volt. Valami bánatos érzés szaladt át rajta. Haragudott is egy kicsit. Inkább nem szí, — gondolta. És el is tette a tárczát, hölgyezigaretta után, mindenestül, de nagyon kívánta a dohányzást. S a friss, egészséges vágyakozás hamar legyőzte azt a kis beteges szentimentalizmust. Hiába, csak az emlékeink élnek a múltból, a reményeink legelésznek a jövőn, de az érzelmeink a jelenben, csakis a jelenben gyökeredeznek!... Badacsonyi újra elővette a kopott tárczát, rágyújtott egy hölgyezigaretta, szívta, fűtta maga elé a szürke füstöt és gondolkodott. Jól esett ez így is. Jól esett a hölgyezigaretta is, szegényes, ócska holmi, két darab három krajczár...

AZ ERDÉLYI INSZURREKCIÓ.

Az utolsó erdélyi nemes föllélés nem igen művelt emlékezetre érdemes dolgot. Nem állott csatát, nem is látott ellenséget. Irodalmi emlék is alig maradt föl róla, néhány dagályos és mégis gyalázatosan laps alkalmi versen, néhány regulamentumon s néhány szózatot kívül, a mely az ősek harci erényeit dicsőíti s az övékéhez hasonló hősiségre buzdítja az el nem koresosult unokát. Erdély távol esett Napoleon csatáitól s bár pénzben és vérben erején fölül álló áldozatot hozott a dinasztának, a a fekete bankó devalvációjáig, a miből ropant tömeget nyomtatott a bécsi kormány, s a mi majdnem a francia forradalom asszignótájának a sorsára jutott: alig érezte a háborúval elválaszthatatlanul járó nyomorúságot. A mint Jósika Miklós báró élte alkonyán emlékirataiban följegyezte, a francia háborúk alatt Erdélyben olyan békés, olyan nyugalmas, olyan vidám volt az élet, mintha egyetlen fia sem állott volna az ellenség előtt. Az emberek mulattak; Kolozsvár, kivált farsang idején, hangos volt a vidámságtól; a háborúra csak az a néhány francia fogoly emlékezte-

tett, a kiket a Fellegráiban tartottak s a kik közül többen, a háború után, Erdélyben telepedtek meg.

Mária Terézia trónra lépte óta 1809-ig, tehát hatvan esztendő alatt hat ízben ült föl a haza s a trón védelmére az erdélyi nemesség. A míg Erdély része volt Magyarországnak s nem külön ország, 1526-ig, az erdélyi nemesség törvényes vezére az erdélyi vajda volt. 1526 után az önálló, független fejedelemség bukásáig, háború idején az erdélyi karok és rendek, a magyarok, székelyek és szászok három nemzete a háború vezetésére tábornokot választott, még akkor is, ha a fejedelem katonai-talentság s ha a fejedelem volt az igazi vezér. Minthogy a XVIII. század második felében a székelyekből s az oláhokból határőr ezímen állandó katonaságot alakítottak s az állandó katonasághoz azonkívül is adott Erdély ujonczot, a nemes föllélésre mind kevesebb volt a szükség; a nemes hadsereg mind jobban kikopott az életből. A határőr született katoná volt. Az állandó hadsereghez az ujonczot előbb *verbunk* (verbung) útján állították, aztán kötéllal fogták majdnem az általános védkötelezettség életbe léptetéseig. Az ujonczok számát dietán, vagy megyegyűlé-

STRUCZ-FALKA.

SZELEDÍTETT STRUCZ-MADARAK TENYÉSZTÉSE EGYIPTOMBAN.

sen a megye ajánlotta meg, a szükséghez képest. A főkörmányszék (gubernium) aztán, meghatározván a kötéllal fogás idejét, kiadta a parancsot a főispánoknak, hogy szállítsák a megajánlott ujonczot. A parancs megjárta a főbírákat, szolgabírákat s végül végrehajtás végett a falusi bírákhoz került. A nemesség eszéleiteit, ha csak a földesúr önként nem adta, nem fogták katonának, hanem csak, hogy egy utasításból szószerint idézzünk, — «az erkölcseleneiket, nőleneiket, fiatalokat, oláhok, szászt, magyart, cigányt vegyessen». A mai ivadék, ha adnák időnként, Szigligeti Székely katonájából tanulhatná meg, hogy ment végbe a kötéllal fogás; a mi elfogadott, törvényes módja volt az ujonczozásnak a forradalomig. A kötéllal fogás mindig éjszaka történt s nem egyszer fajult valóságos embervadászattá. Az elfogottakat másnap kötélén a megye székhelyére domestika vizitáció alá vitték s ha a megyei kirurgus (seborvos) katonáskodásra alkalmosoknak találta, csak akkor szállították a kolozsvári s a beszercei elegyes-bizottság elé még egy vizsgálat alá. A kiket ott is alkalmosoknak találtak, azok örökös katonák voltak. Ilyen módon adott Erdély az állandó katonaságnak a székely és oláh határőrökön kívül két lovas és öt gyalogos ezredet. A francia háborúk alatt országgyűlési határozat nélkül, tehát törvénytelen úton, negyvenezernél több ujonczot állított Erdély az állandó hadsereg zászlói alá.

Az erdélyi utolsó nemes föllélést, az 1809 évi, országgyűlés határozta el, a melyet később, akkor hívtak össze, a midőn Napoleon már Bécsben ült s a győri ütközet már elvesztett. Azt az ivadékot nem vádolhatni szükséglettel. Erdélyt egyáltalán nem fenyegette Napoleon; de az erdélyi nemes erején felül áldozott vagyonban s királyáért kész volt vérét ontani. Mert az országból kivitték s Napoleon seregei elé állították az összes katonaságot; a kormány az erdélyi nemességet csak a közbiztonság föntartására s a határok védelmére ültette föl. Az erdélyi nemesben azonban megpezdült a katonavér; vágyott a világverő francziával össze-mérni a kardját; kész volt arra is, hogy szükség esetén védtelenül hagyja a maga fészket, túlmegy az ország határán. A rendes hadsereg tisztikarában sok volt az erdélyi mánás és nemes ifjú. Még össze sem ült az országgyűlés, hogy kimondja a nemes föllélést, a midőn Bánffy György gróf gubernátor presideális rendeltetére, hogy «mivel a hazából mindenféle reguláris katonaság Napoleon ellen vitetett, csupán a történhető belső zenebonának eltávolítására, a haza csendessége és bátorsága föntartására», a nemesség üljön föl, nagy mozgólódás és nagy harcúgy támadt. Az

országgyűlés kimondja, hogy a nemesség személyesen üljön föl, a nemességhez számítva az egyház-helyes és czimeres nemeket is. Insurrekcionális pénztárt alapít, a portát (a régi adókules a porta volt) tizenkét forinttal adóztatva meg. Fővezérnek kikiáltották Miksa főherceget. Visszaállították az ország tábornokait Bányi György grófot, a gubernátor fiát, egy fiatal, tehetséges, kipróbált katonát.

A föllélés gyorsan szervezkedett. A nem nagy terjedelmű Dobokamegyéből négyszáznál több nemes állott zászló alá kék hajtókás, sötétszürke, sárgagombos rövid kabátban, kék nadrágban, fekete csákóval. Egy egykorú ujság azzal tüzelt a harczra, hogy: «nem volt és nem lesz en egy bátor, nemes elszánásnak olyan neme, a melyet a magyar öröm-készséggel ne fogadna, mihelyt a király s a haza java forog fenn. Ez tette őt már a régi időkben félelmetessé, hogy minden, a ki az emberiség érdemének és a virtusnak ellensége, reszkessen a tiszteletes magyar név előtt; ez teszi az ő borzas bajusza alatt verő szívet oly generózussá, hogy mihelyt királyja és hazája java veszedelemben forog, nem kiméli értékét, nem vagyonát és kicsinységnek tartja életét is földözni.»

Jósika Miklós, a ki akkor Kolozsvárt, a piaristáknál iskolát frequentált, nem találta sem a rendes katonaság, sem a föllélők formaruháját valami festőinek. A mente, a kabát nagyon rövid; a csákó torony-magas; rajta akkora tollbokrét, hogy e diszért husz kapant kellett megkoppasztani; a dragonyos-sisak két tenyérnyi; a granátos-süveg nem kisebb egy jókora támlásszéknél, a mihez különben is hasonlított. Mind a mellett nagyon fájt a szíve, hogy mert csak tizenöt éves, nem csaphatott föl huszárnak abba az ezredbe, a melyet apja állított föl jobbára a maga költségén. A magyar regényírás apja diák korában nem románokról, hanem harczról, viadalokról álmodozott. Két év múltán azonban teljesült forró vágya; beléphetett tizenhét éves korában egy dzsidás-ezredbe; kapott kóstolót a Napoleon ellen vívott háborúból is; mint Széchenyi, a kinél három évvel volt fiatalabb, részt vett azokban a háborúkban, a melyekben négy hatalmasság leverte Napoleont s tizenkilenc éves korában már kapitány volt. Az idősebb Jósika Miklós, a regényíró Jósika Miklós apja, a kolozsvári piacon adta át ezredet Wesselényi István bárónak, a választott ezredesnek. A fiú, mentorával, Gul páterrel végignézte a czeremóniát, a midőn apja, egybéként a tudományokban is jártas, az irodalomért is hevílő fiatal férfi, Bolha nevű mogyoró-

HIVOGATÁS.

pej lován, kék huszár-uniformisban, fergeteget ábrázoló tollas-csákóban végig nyargalt az ezred előtt. Gul páter annyira elkápráztatta ez a látvány, hogy, mintha az iskolában feleletet hallgatna, folyvást kiáltozta: *bene, praestanter!*

Bethlen Lajos gróf, a forradalomban harczoló huszonegy Bethlen nesztora, a ki bár túl volt a hatvan éven, az 1848. évi szabadságharcban önkéntes nemzetőrnek állott be s a kit a föllélő oláhok majdnem halálra kintak, az utolsó insurrekciókor huszonhat éves és fiatal házass. A mint az országgyűlés kimondta a nemes föllélést, Erdélyből kiszaladt Tatára, a hová az udvar akkor Napoleon elől menekült s Ferencz királytól engedelmet kért, hogy saját költségén háromszáz nemes ifjúból szabad lovasschapot állíthasson. Száznyolcvanöt nemes ifjut már összeszedett s már felszerelte, a midőn összekocczant Bánffy gubernátorral. A gubernátor azt kívánta, hogy vitézeit engedje át a Károly huszárezrednek, a melyet fia, Bánffy Ferencz gróf őrnagy akkor verbuvált. Bethlen így nem alakíthatta meg szabad csapatát, a melyhez Küküllőmegye negyven, a Bethlen familia het-

ven lovat ígért; de nem alakult meg a Károly huszár-ezred sem. Ezzel a meddő, dugába dőlt kísérlettel harmincezer forintot dobott a sárba Bethlen Lajos. Hat nála maradt nemes ifjával inszurgens lett s a kormány megbízásából Marosszékre ment a székelyek föllütetésére. A gubernium aztán megtette kétszázötven lovas székely kapitányának. Ez a csapat, más csapatokkal kilenc hónapon át, kemény télben, deszkasátor alatt őrizte a bukovinai határt az oroszoktól. Bethlen Lajos szolgálataiért kamarás-kulesot kapott. A táborban meglátogatta felesége is, hogy jobban ellát-hassa tisztjeit, a kik mindig asztala vendégei voltak. A tábori tétlen élet azonban nem lehetett nagyon unalmas. Bethlent gyakran beinvitálták Beszterczére, a hol együtt volt az egész vezérkar: «Maximilián főherceg, Bánffy György, az insurrekció tábornoka, Wimpfen tábornok, Balogh Ádám ezredes, Recsei al-ezredes, Jósika Miklós és Bethlen Elek őrnagyok.» A főhercegen kívül mind híres és szenvedélyes kártyás. Ilyenkor folyt a pezsgő és járt a foró. Egyszer harmadfél napon át szakadatlan játszottak ezer forintos tétellel. Bethlen tizenhatezer forintot nyert s elnyerte Bánffy tábornok négyes angol fogatát, hintóstól, bécsi német kocsisával együtt. A négyes fogatot Teleki Ádám gróf negyven ezer forintért vette meg, a miből tizenet réz-pénzben fizetett, a mivel megtelt öt igásszekér.

Az erdélyi insurrekció, mert nem állított ellenség elé, mert csak határt védett, mert együtt tartották, a mikor már szükség sem volt rá: ép úgy elposványosodott, mint a magyarországi. Dolga csak annyi akadt, hogy egyizben kétszáz lengyel rebellist, a kik Erdélybe menekültek, Gyulafehérvárra kísért. A székely föllélők ki nem állhatták a német tiszteket, a kiket a fegyverfogás tanítására rendelték ki. Föllázadtak ellenük s elkergettek a táborból. Aztán maguk szöktek meg a büntetés elől. Lefegyverzésüket Bethlen Lajosra bízták. A lázadók közül negyvenet ítéltek agyonlövésre, de mindannyian kegyelmet kaptak. Egyéb emlékezetes dolog nem igen akad az utolsó erdélyi nemes föllélés krónikájában. Közül egész évnyi táborozás után a nemes hadsereg fölbomlott, a vitézek visszaszállingóztak falvaikba, miután a megye székhelyén lobogójukat elhelyezték a megye arkivumába.

Junius.

TOKIÓBÓL JOKOHÁMÁBA.

A jelző telegráf még egyszer erősen csengetett, aztán végleg megállt a büszke csatahajó és mi alig vártuk a pillanatot, hogy a hadihajókon divó hosszas üdvözlő czeremó-

KOPPASTÁS.

SZELEDÍTETT STRUCZ-MADARAK TENYÉSZTÉSE EGYIPTOMBAN.

ASAKUSA UTCZA TOKIÓBAN.

niák végeztével kimehessünk a felkelő nap országának fővárosába, a mesés Tokióba.

Parancsnokunk megértvén a «fiatalok lelkesedését», megígérte, hogy beszélni fog nagykövetségünk fiatal titkárával, sir Hay-Grey Willamssal — és megkéri, hogy nyújtson alkalmat az «ő fiainak» a japán élet megismerésére.

Sir Grey szívesen fogadta kérésünket és kijelentette, hogy vigyázni fog ránk, hogy el ne vesszünk a szíveinket, valahol a kis gésák között. Erre a parancsnok is «megnyugodott» és mi siettünk ki a partra.

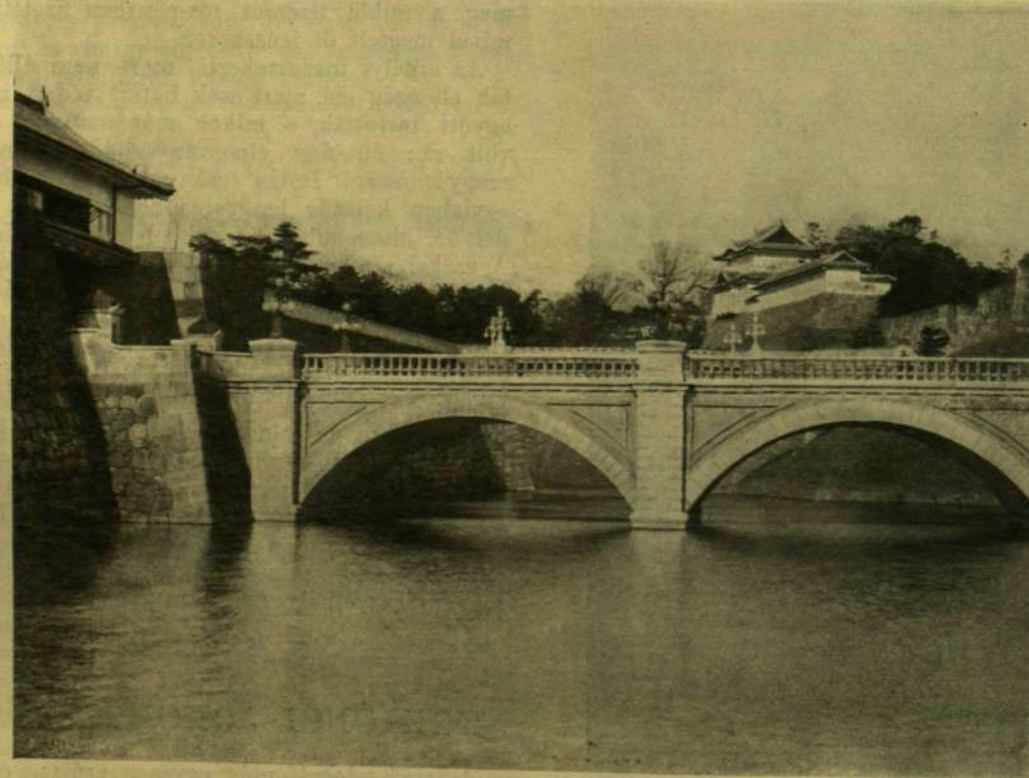
Első útunk a tokiói tengerészeti kaszinóba vitt. A kaszinó pompás európai fényvel berendezett helyiségeiben a japán tisztek «five o'clock tea»-t rendeztek tiszteletünkre. Részt vett ebben parancsnokunk is, de mi Sir Grey-el már a toások elején megszöktünk két angliában nevelkedett japán tengerésztiszt, Jató Kamuraki és Ito Kuroki márkí sorhajóhadnagyk társaságában.

Ito Kuroki, a híres Kuroki tábornok legkisebb fia, midőn meghallotta, hogy mi a japán életet akarjuk megismerni, kedves programot talált ki számunkra.

— Először megnézzük Tokiót, a mi székvárosunkat, urak! — szól. — aztán holnap

A MIKADÓ PALOTÁJÁNAK BEJÁRATA TOKIÓBAN.

A MIKADÓ PALOTÁJÁNAK FELJÁRÓ HÍDJA TOKIÓBAN.

TOKIÓTÓL JOKOHÁMÁIG.

átmegyünk Jokohámába, megnézzük az Enoshimai barlang-templomot, látni fogjátok Otometoge tűzhányó hóval fedett csúcsait — és végeztül elvezetlek benneteket egy japán mulatóhelyre, a Nectarine-ba. Jó lesz! Neki indultunk tehát Tokiónak.

Első útunk természetesen a mikadó városrészébe vezetett. Ez a negyed szerintem legszebb része Tokiónak. A várpalotához, az «Itsi» vizén keresztül hajló remek régi híd vezet — még abból az időből, mikor a mostani dinasztia még csak egyszerű nemes család volt. — Csodálkoztunk az építkezés szilárdságán és a teljesen vasszerkezet nélkül épült tömör, szilárd íveken.

A kapu előtt a japán III. hadtest I. vadászrezendének szolgálatra kirendelt legényei állottak őr egészen európai mintára; a tisztek közeledtére fegyverbe lépett az őrség és mi viszonzva a tiszteletet, áthaladtunk a kapun.

Ezután megnéztük a színházat, vámpalotát, villamfejlesztő telepet; és végre betértünk egy hamisítatlan japán vendéglőbe vacsorázni.

A japán étkezés sok tekintetben jó és határozottan egészségesebb, mint az európai megszokott örökös hús-étel. A rizst sokféleképpen főzik meg, erősen megszerezve és roppant menyiségű teát tudnak reá meginni. A város estefelé igazán tündéres képet mutatott, a

lampion-világítást a japánok még mindig nem hagyták el, de sok helyen villamos izzólámpák és izzólámpák vannak elhelyezve a lampion színes gömbjébe. Végig mentünk Asakusán, a kereskedő-negyedben és élveztük az igazi pajzán tarkaságú város festői jeleneteit. Aztán kimentünk a vasúthoz.

Két év óta már vasutja is van Japánnak Tokió és Jokohama között és az angol mintára berendezett vasúti kocsikat nyolczvan kilométer sebességgel vezetik a japán mozdonyvezetők.

Kimentünk az állomásra. A jokohamai vasút egy első osztályú kocsijában foglaltunk helyet, aztán dühörögve indult el a nyolcz vagonból és hálókocsiból álló vonat és belenyargalt az éjszakába.

Rég hat óra tájban robogtunk keresztül Hiramuna és Takasimacho állomásokon és a nagy töltésen, aztán jobbra hagytuk Nozejamat, az erődöt és benyargalt vonatunk a Jokohama közepén lévő pályaudvarra.

Jokohama nagy kiterjedésű óriási város; hatalmas kikötőjében a világ összes nemzetainak lobogóit lengeti a tenger felől fújó szél.

A város gyönyörű ligetek, erdők között fekszik és a körülötte lévő magaslatokról remek kilátás nyílik az egész városra. A Hakonaitéren beszálltunk *jinkisaw*-jainkba és a kulik nyargalva iramodtak tova a könnyű kocsikkal. Jokohama legszebb utcája a Chimano, itt van az angol és az amerikai konzulátus.

Nem messze tőle van a schita-tona-kristi — keresztény templom — a hol japán keresztény pap, japán keresztény hallgatóságnak igyekszik magyarázni isten igéit.

Délután kirándultunk a híres barlang-templomot meglekinteni. A monda azt tartja, hogy itt született volna Buddha. Tekintve azonban, hogy az ősrégi templomba évszázadok óta lejár a tenger vize — ez a monda legalább is kétséges. Átmentünk még délután az Enoshimára szigetre és meglekintettük a kedves kis halász-falut, melynek lakói japán módon fűszerezett és füstölt hallal kedveskedtek nekünk.

Midőn visszatértünk Jokohámába, kedves meglepetésben volt részünk. Jati Kamuraki, a ki nem jöhetett át velünk Enoshimára, már várt reánk a parton, egy csomó jokohamai japán tiszttel és a Jokohamában állomásozó angol hajók tengerésztijsztaival.

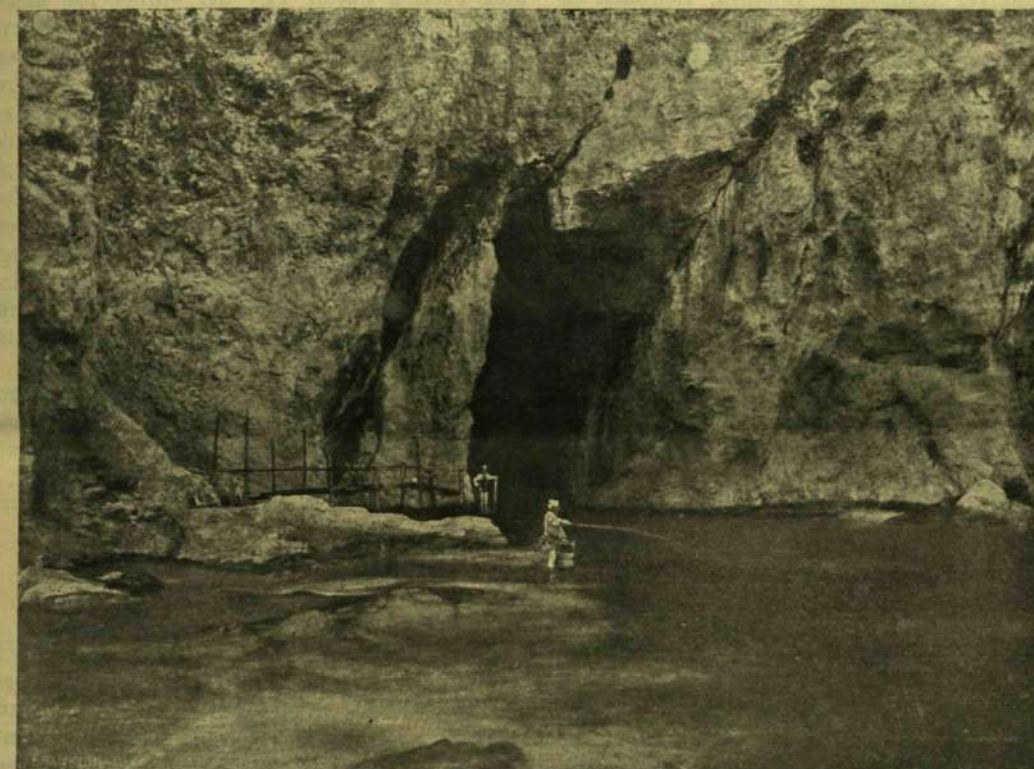
Este színházban voltunk, aztán pedig elmentünk a japán paradicsomkert-mulatóba, a «Nectarinébe», a hol százhusz gyönyörű japán kislány igyekezett «elcsavarni fejünket».

Parancsnokunk másnap azzal vigasztalt meg, hogy Jokohamában elvesztett «szívünket» Nagasakiban fogjuk majd megtalálni.

Fallay Lucien.

JAPÁN TEAHÁZ.

ŐSRÉGI BARLANGTEMPLOM BEJÁRATA JOKOHÁMA KÖZELÉBEN.

lőbb szakembereket is tévedésbe ejtő hamisítványok készítésére adta magát, eladva tízezer francra egy francia gyűjtőnek és a belga muzeumnak Nekho király, a Krisztus előtt hat-száz évvel élt fáraó két skarabeusát, melyekről csak jó sokára tűnt ki, hogy hamisítványok.

A család e nemének az ó-korba nyúló története van s eléggé ismeretes, hogy Apuliában már a Krisztus születése előtti második században nagy sikerrel utánozták és hamisították a híres etruskai vázákat. Azóta roppant méreteket öltött a művészeti tárgyak, különösen pedig a műemlékek hamisítása, — némely ágában világraszóló iparra fejlődött — különösen mióta az amerikai milliommok teli marokkal szórják a pénzt a műkincsek beszerzésére. Nincs is a világon sehol annyi hamisított festmény, szobor, műemlék felhalmozva, mint a pénzkirályok fénytől csillogó palotáiban. A hamisítás oly közveszedelemmé fejlődött, hogy vannak muzeumok, mint a nürnbergi, a livornói és a bécsi, melyek külön osztályt nyitottak a hamisítványok számára, így nyújtva módot a hamisítás különböző módszereinek tanulmányozására és — ellenőrzésére.

A híres hamisítások száma légió, történe-

HAMISÍTÓK ÉS HAMISÍTVÁNYOK.

Vannak, kik elvitatják Paracelsustól, hogy ő mondotta ki először ezt a halhatatlan mondást: *mundus vult decipi, ergo decipiatur*: tetszik a világnak, ha megcsalják, — meg is csalják. Igazuk lehet. Mert a világnak oly ősi hajlandósága van a megcsalásra, s a hamisítás oly régóta ismert és felismert mesterség, hogy a mit Paracelsus oly lapidáris szavakba foglalt, okvetlenül elgondolták és kifejezték előtte mások is.

A hamisításnak divatja is van, mely mindig a kor igényeinek alkalmazkodik. Mostanában például az egyiptomi régiségek divatja járja s a hamisítók mindenképpen rajta vannak, hogy megfelelhessenek a fokozott keresletnek. Ennélfogva hamisítanak még mumiákat is s meg van írva, hogy Nitokrisz királyné mumiáját a súlyának megfelelő aranyért adta el egy ügyes és szerencsés hamisító.

A műkedvelésnek ezt a legújabb divatját bámulatraméltó tehetséggel fordította hasznára az a Bourriant Péter nevű fiatal egyiptológus, kinek esetét sűrűn emlegették nemrég a párisi ujságok. Bourriant Orbán, ez ifjú ember atyja, híres egyiptológus volt és szegényen halt meg. A fia örökölte tehetségét és tudományát s mint-hogy nem tudott megbékülni a szegénységgel, felhasználta a hieroglifák tudományában való avatottságát s bámulatosan ügyes, a legkivá-

JOKOHÁMA LÁTKÉPE.

TOKIÓTÓL JOKOHÁMÁIG.

Hogy kell megfogni a faldoklót, hogy a mentőbe bele ne kapaszkodhassék.

A mentő mindkét kezével a faldoklót hóna alá nyúl és hanyatt úszik vele.

töknek jelentékeny irodalma van. Az újabbak közül sokan emlékezhetnek még Saitaphernes király tiarájának esetére. Ezt egy déloroszországi ötvös készítette csodálatraméltó művészettel és oly műértelmelemmel, hogy elsőrangú vevőt talált rá: a párisi Louvre muzeumát. Kapott érte körülbelül harmadfél-százezer frankot s óriási feltűnést keltett világszerte, midőn a család mégis köztudomásra jutott.

Híresek voltak annak a Schapira nevű jeruzsálemi csalónak a hamisítványai, ki a hetvenes évek elején ügyesen fordította hasznára azt a nagy feltűnést, melyet Masa moabita király szobrának fölfedezése keltett a tudományos világban. Schapira ennek következtében moabita régiségek gyártására vetette magát, oly szerencsével, hogy egész gyűjteményt helyezett el belőle a berlini porosz muzeumban.

Ez a Schapira egyébként univerzális tehetség volt a hamisítás terén és sikerült csalásainak rekordját érte el, midőn — talán harmincz évvel ezelőtt — roppant áron eladta a bibliának egy „eredeti” töredékét a londoni British Muzeumnak. A kutyaőr, melyre a hamis biblia-szöveget írta, egy Jeruzsálemben őrzött ósrégi írásféléről volt levágva. Nem is jöttek volna rá egyhamar a csalásra, ha Schapira ott nem felelt a kutyaőrön azokat a vonalzóval húzott halovány vonalakat, melyek a valóban régi írás sorai alól nyúltak ki a margóra, melyre Schapira a maga biblia-szövegét hamisította.

A szent könyvek hamisítása régi hálás tere az ügyes és a szentírás meg a bibliai régiségek tudományában otthonos csalóknak. Hamisítványoknak tekintik a katolikus egyház egy részét az úgynevezett apokrif könyveknek is, melyek az új szövetség kánon lezárása után kerültek forgalomba. Legújabbban sokat olvastunk és hallottunk Józsué egyik ujjonnan felfedezett, a próféta könyveinek eddig ismert alakjától sok tekintetben eltérő könyvnek felfedezéséről. A szerencsés fölfedező, dr. Gaster Mózes, az angolországi spanyol és portugál zsidók főbábjára, a múlt év nyarán tette közzé, hogy Nabulusban, Szamariában, meglelt Józsué könyvének egy körülbelül 2100 éves, tehát Krisztus születése előtt kétszáz évvel héber nyelven, samariai írásjegyekkel lemásolt kéziratát. A kéziratot dr. Gaster némi ajándék (mineha) ellenében meg is szerezte magának Jakubtól, a samariaiabeliek főpapjától a múlt esztendőben, midőn a Szentföldön járt. Józsué könyvének eddig csak arab verziói voltak ismeretesek, ennél fogva érthető a feltűnés, melyet az ősi héber másolat felfedezése keltett az egész világban. Fokozta a felfedezés érdekességét az is, hogy a samariai kézirat tartalom tekintetében itt-ott eltér az eddig ismert eredetitől. A többi közt másképp írja le, mint az, Jeriko falainak leomlását, új alapot teremt a zsidóknak a világ teremtésével kezdődő időszámításának és a világ teremtésétől számított 2794-ik évben pontosan megállapítja Mózes halálának évét.

Dr. Gaster felfedezésének hitelességéről és értékéről még nem zárták le az aktákat, noha Harnack, a bibliai tudományok világ-szerte elismert német szakembere, hamisít-

ványnak nyilvánította Józsué ez új könyvét, bár minden esetre érdekes és ósrégi hamisítványoknak.

Különösen nagy divatja van most a képhamisításnak s egy Münchenben nemrég lezajlott per éles világosságot vetett ez iparág roppant föllendülésére. A hamisítók bámulatos sikerrel utánozták Böcklin, Lenbach és más újabbkori mesterek műveit. De a képhamisítás és különösen a régi mesterek hamisításának legnevezetesebb titkos műhelyei mégis Párisban, Londonban, Brüsszelben, Rómában, Firenzében, Nápolyban, Szmirnában és Teheránban, vevői pedig főképen Amerikában vannak. A képhamisítók is a műkedvelés divatjához szoktak alkalmazkodni. Ha Botticelli divatja járja, Botticelli-képeket gyártanak, ha a perzsa miniatűr képeknek van nagyobb kereslete, akkor perzsa miniatűröket. A Metropolitan-muzeum igazgatója nemrégiben megállapította, hogy Corotnak, a múlt századbeli híres francia tájképfestőnek nem kevesebb, mint tizenháromezer műve van az amerikai gyűjtők palotáiban, holott kétségtelen, hogy Corot összesen harmadfél-száz nagyobb képet alkotott. Hozzá Corot hiteles képeinek legnagyobb részét európai múzeumokban őrzik. Azoknak a képeknek, melyek mint Corot művei kerültek forgalomba, eléggé jelentékeny részét egy Trouillebert nevű párisi festő gyártotta, egyébként kiváló mestere az ecsetnek, ki mint „Corot-festő” jelentékeny vagyonot gyűjtött s különösen az „ezüstsürke” Corot-képek festésében tűnt ki.

Nemrég jegyezték fel a következő esetet, mely felvilágosítással szolgál arról, mily ügye-

sen kieszt utakon és módokon szoktak tudni a műhamisításokon.

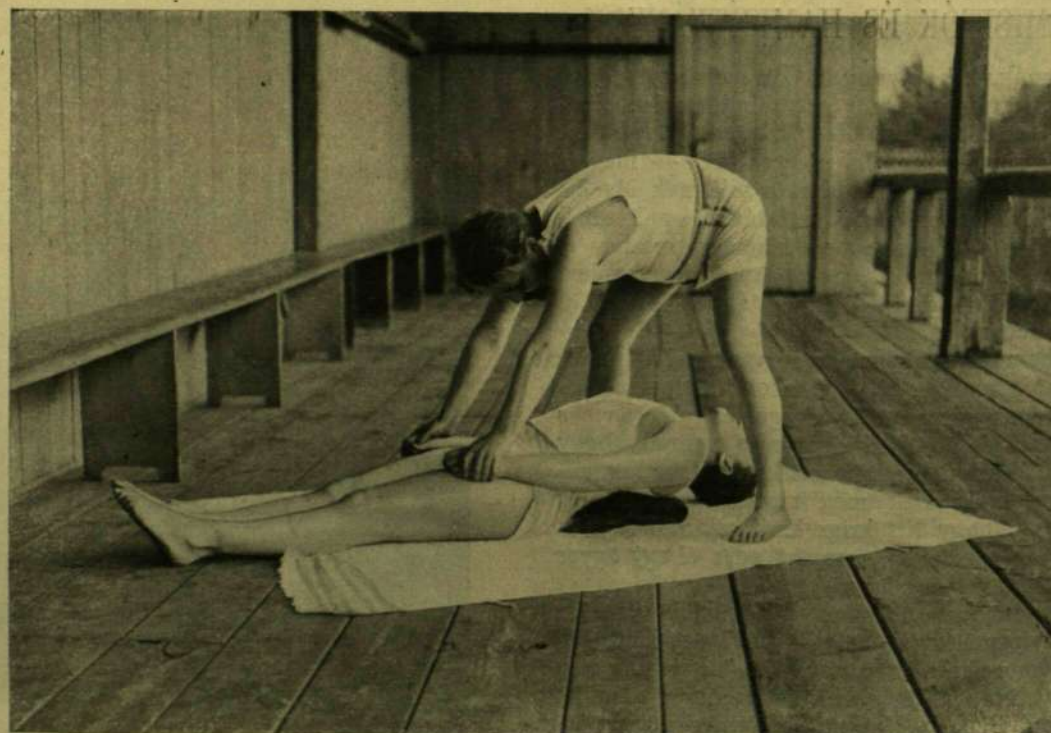
Egy párisi műkereskedő négy hamisított németalföldi festményt New-Yorkba érkezett. Mielőtt öceánjáró útjára kelt volna, egy üzletbarátjával ilyenformájú levelet íratott a new-yorki vámhivatalnak: „Csalás készül. Ezen meg ezen a hajón egy úri ember fog megérkezni Rembrandt négy eredeti festményével, melyeknek a képek jobb sarkán levő névjegyzését könnyű lakkréggel takarta el.» A kereskedő megérkezik, de a vámhivatalnokok egy szakértővel készülnék várják s „teleplezik.” A ládát, melyben a képek vannak, felbontják, a szakértő lekaparja a lakkot az egyik festmény jobb sarkáról s lassankint előtűnik Rembrandt neve. A kereskedő zavarba jön, hebegve mentegetődik s végre jajveszékelve megfizeti a harmincezer dollár vámot, mert Amerikában óriásilag megvámolják a bevitt műtárgyakat.

Nem mulik el egy hét, s a párisi műkereskedő eladja ötnegyed millió dollárért a négy hamisított Rembrandt-képet. Még a vámhivatal is hiteles bizonylatot adott valódiságukról...

HÍRES KÖNYV-GYŰJTŐK.

— Egy kis kulturhistória. —

A könyvgyűjtés, — a szó általánosabb fogalmát tekintve, — majdnem egykorú az emberi művelődés történetével. Nem volt szükség épen arra, hogy csak a könyvnyomtatás feltalálása óta beszélhessünk voltaképeni könyvgyűjtésről, — hiszen tudjuk jól, hogy

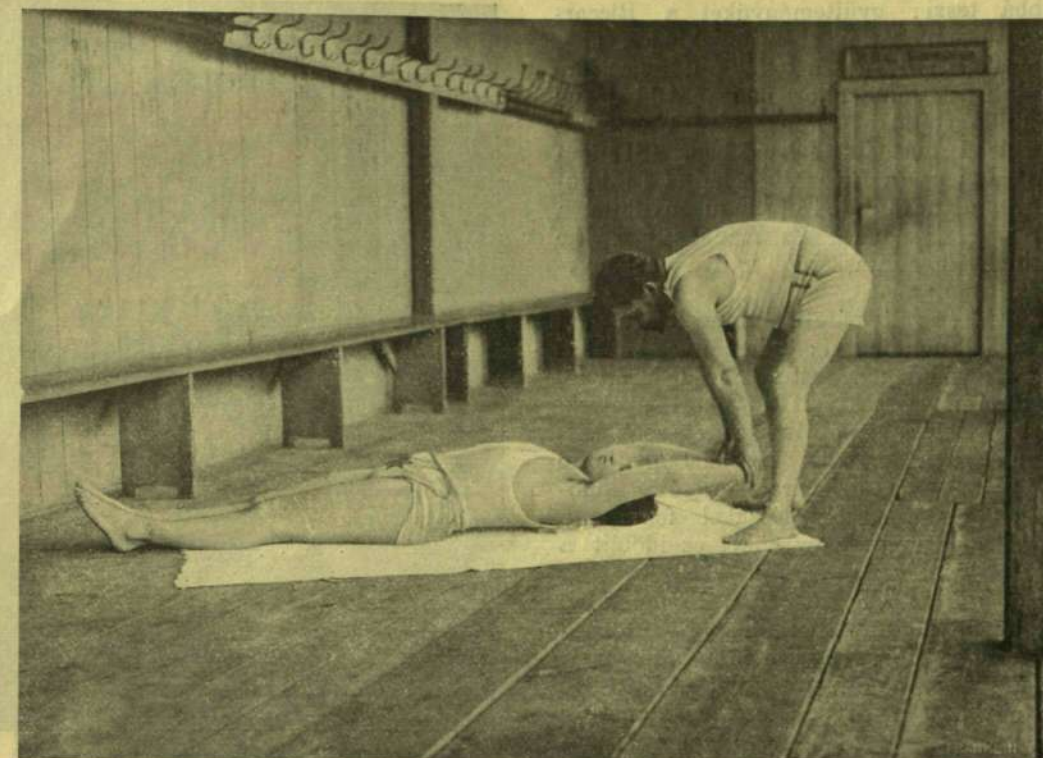
MESTERSÉGES LÉLEKZÉS A KAROK MOZGATÁSA ÁLTAL.

VÍZBEFÚLÓ EMBER MENTÉSE ÉS ÉLESZTÉSE.

úgynevezett „könyvgyűjtők” voltak már bőven a Guttenberg találmányát megelőző sok évszázad előtt is, közéjük sorozva többek közt az ókorbeli két Rhamszeszt, a nagy Arisztoteleszt, a megarai Euklideszt, avagy Licinius Lucullust, — vagy a középkorból a nagytudományú Richard Aungervillet (1287—1345) majd Poggio Bracciolinit (1380—1459), nem is szólva a renaissance-kor halhatatlan könyvgyűjtőiről: Petraráról és Boccaccióról. A kifejezés mai, szorosabb értelmében vett könyvgyűjtésről azonban, — természetesen, — csakis a könyvnyomtatás hajnalának felvirradása óta beszélhetünk.

Néhai való igazságos Mátyás királyunk a megmondhatója annak, hogy a könyvgyűjtés nemcsak szenvedélye már ez időtájt a négy folyó és három bérz hazájában sem volt ismeretlen. A jó király maga járt elől követendő példával. Könyvgyűjtő magánembereink is voltak szép számmal az azután következő századokban, a külföldön ezek közül legjobban a széki Teleki grófi családot ismerik, melynek egyik nagynevű tagja gyűjtötte a budapesti Teleki-könyvtárat, nem is szólva a messze földön nevezetes marosvásárhelyi könyvtárról, melynek az 1822-ben meghalt Teleki Sándor gróf volt a tulajdonképeni megalkotója.

Különösen hírneves könyvgyűjtő volt Európaszerte a XVI. század első felében a nagy-

MESTERSÉGES LÉLEKZÉS A KAROK MOZGATÁSA ÁLTAL.

A VÍZ KISZORÍTÁSA A TŰDŐBŐL GYÖMÖSZŐLÉSEL.

képzettségű Pietro Bambo bíboros, a korabeli Velence történetének írója, ki 1512-ben X. Leó pápa titkára, később pedig a velencei Szent-Márk-könyvtár könyvtárnoka volt. A jelenlegi Vatikán világhírű gyűjteménye tanuszkodhatik róla, hogy ez a művelt főpap a könyveken kívül a költők kéziratait gyűjtögette kiváló előszeretettel, melyek közül egyik-másik hosszas vándorlásokon ment keresztül, míg végtére a Vatikán könyvtárába került.

A francia könyvgyűjtők voltaképeni atyja a jeles hadvezér és diplomata, az 1479—1565-ig élt Jean Grollier tábornok. Ő már rendkívüli figyelmet fordított a könyvtárában levő könyvek külső alakjára is, a mennyiben nem elégedett meg azzal, hogy a koráig napvilágot látott legkiválóbb könyveket gyűjtötte össze, hanem azokat a könyvkötés mesterségének akkori fejlettségéhez képest valóságos remekművékké tette. Ugyancsak a könyvek pazar kötései révén vált különösen híressé a XVI. század első felében Tommaso Maioli olasz gyűjtő nagyszabású könyvtára is. Pompás kötött könyveket gyűjtött e században még a „Femmes bibliophiles” királynője, a híres Valois Margit.

A XVII. század elején az akkori művelt világban híres könyvgyűjtőként volt ismeretes a francia Nicolas Claude Fabri de Peiresc (1580—1637), ki többek közt a nagy filozófus

A VÍZ KISZORÍTÁSA A TŰDŐBŐL ÜTÖGETÉSEL.

VÍZBEFÚLÓ EMBER ÉLESZTÉSE.

Hugó Grotius és Scaliger barátságával díszkedhetett. Ez már csaknem modern arányokban és eszközökkel hódolt a könyvgyűjtés szenvedélyének; az unikum-példányokat gondosan lemásoltatta, a hozzáférhető legjobb műveket pedig a kontinens minden nagyobb államában összevásároltatta; e czélból külön irnokai voltak a Vatikánban és az Escorialban, hozzáférő könyvágenseket tartott Angol, Francia, Német- és Olaszországokban.

Történelmi könyveket és kéziratokat gyűjtött a római Ghigi-könyvtár nagynevű alapítója, VII. Sándor pápa (1599—1667), kihez méltán csatlakozik e fényes korszakban a híres flórenczi Barberini-család egyik oszlopos tagja: Maffeo Barberini, kivel később a pápai széken VIII. Urbán név alatt találkozunk. Nagyszerű gyűjteményeikkel mindketten jelentékenyen hozzájárultak a vatikáni könyvtár gyarapításához.

A flórenczi híres Biblioteca Riccardi szintén a könyvgyűjtés hatalmas szenvedélyének köszönheti létét. E korszakot alkotó könyvtár összes anyagát a XVII. és XVIII. századokban annyira virágzó Riccardi család tagjai gyűjtögettek össze páratlan kitartással és szorgalommal, különös gondot fordítva a történelmi nevezetességű kéziratok megszerzésére és megőrzésére. S a mi e kiváló műveltségű család

érdemét és kultúrtörténeti jelentőségét még nagyobbá teszi: gyűjteményüket a Riccardi-ak korántsem zártak el az érdeklődők elől, könyvtárukat nyilvánossá tették a florenziekre nézve, kik azt mindenkor nagy érdeklődéssel és sűrűn látogatták. Florenz városa aztán a múlt század második évtizedében, 1813-ban megvásárolta azt a Riccardi-családtól a Biblioteca Riccardi néven 1815-ben megnyitotta a művelt világ számára. Ez manapság egyike a kontinens legmintaszerűbb nyilvános könyvtárainak.

A XVII. század páratlan műveltségű, sőt túlzás nélkül mondhatni: tudományos képzettségű uralkodója: Krisztina, svéd királynő, ki egyformán járatos volt az ókori nyelvek, történelem, földrajz, politika legnehezebb kérdéseiben: ritka művészi érzékkel gyűjtötte össze úgy az értékes kéziratokat, mint különösen az esztetikai kérdésekkel foglalkozó könyveket. Legnagyobb részüket ez időtájt a Vatikánban őrzik.

Könyvészeti és kultúrtörténeti szempontból a már fentebb említett Bibliotheca Riccardi-val vetekszik a dublini nevezetes Marsh-könyvtár, mely hangyaszorgalmú gyűjtőjéről, az 1713-ban elhunyt dublini érsekről: Narcissus Marsh-ról nyerte a nevét. E nevezetes gyűjtemény, melynek jelentékeny része keleti kéziratokból és ósnyomtatványokból áll, tulajdonképpen három könyvtárnak az összetétele, mert a fáradhatlan buzgóságú érsek a maga gyűjteményéhez megszerezte még a jeles Bonnereau-féle könyvtárat, úgyszintén Stillingfleet püspöknek akkortájt nagyon is számottevő könyvtárát, mely utóbbi az egykorú feljegyzések szerint 9,512 kötetből állott.

A XVIII. század egyik jól ismert könyvgyűjtője az angol Ralph Willett, a ki, — azt mondják róla, — utólrhetetlen volt a legnehezebben hozzáférhető rajzok, nyomtatványok, incunabulák, no meg a — bőrkötésű könyvek kikutatásában és megszerzésében. Össze is állított egy olyan pompás könyvtárat, melynek csodájára jártak a hozzáértő emberek a maga idejében. 1813-ban 13,500 font sterlingért (327,000 koronát) adták érte.

A dánok fölöttébb büszkék leghíresebb könyvgyűjtőjükre, az 1785-ben elhunyt Otho de Thott grófra, a ki gyűjteménye révén a kopenhágai királyi könyvtárnak lett örök emlékü meacénása. Ezt a nemes gróft a könyvgyűjtési szenvedélye nem hagyta nyugodni mindaddig, míg óriási fáradság és utánjárás mellett meg nem szerzett körülbelül 122,000 kötetnyi könyvet, — a mi ugyanam nagyszó volt még a XVIII. század közepén, — s azonkívül még 4,154 darab kéziratot a korabeli s az azt megelőző idők kiváló embereitől.

Legfőképpen az ókori klasszikusok ritka kiadásaira, úgyszintén az angol ósnyomtatványok gyűjtésére fordította figyelmét John Deut (1750—1826). Mintegy 15,000 kötetre menő könyvtárát, melyet a benne felhalmozott nagy számú könyvészeti ritkaság tett különösen becselessé, a Dent halála utáni esztendőben veték meg a műértő angolok.

Egészen speciális könyvgyűjtési hajlamoknak hódolt az 1782-től 1834-ig élt nevezetes kínai misszionárius és alapvető orientalista: dr. Robert Morrison, a ki hosszú időn át egyedül álló kínai szótárral és nyelvtannal gazdagította az angolok nyelvészeti irodalmát. Kizárólag kínai könyvek gyűjtésére áldozta fel idejét és talentumát. Sikertől is neki közel 10,000 kötetnyi könyvet összeszerezni; legnagyobb részének ez időtájt a londoni egyetem az irigylet tulajdonosa.

Az újabb idők angol könyvgyűjtői között első helyen áll a Grenville-család, melynek régebbi tagjai közé tartozik a kiváló miniszter és kanצלár, Georg Grenville, kinek harmadik fia: Lord William Wyndham Grenville a koalíciós minisztérium elnöke lett Pitt halála után. Ez a páratlanul műértő család hosszú évtizedeken át hatalmas gyűjteményre tett szert, melynek túlnyomó része könyvekből és egyéb nyomtatványokból állott, de kézirat-gyűjteménye is oly jelentékeny volt, hogy ezt 1849-ben Lord Ashburnham kerek 8000 font sterlingért (192,000 kor.) vásárolta meg a családtól.

Zsoldos Benő.

LUKÁCS ANTAL ARCKÉPE; BALLÓ EDE FESTMÉNYE.

LUKÁCS ANTAL.

1842—1909.

A nyilvánosság terén nem sokat szereplő, de munkás és bő eredményeket elért vezető-embere volt közgazdasági életünknek Lukács Antal. Egész életét egy intézménynek, a Magyar Földhitelintézetnek szentelte, több mint 45 évig szolgált az intézetben a magyar hitelügy alapvető részét, a földhitelt, előbb mint egyszerű tisztviselő, a ki azonban képzettségével és tehetségeivel mind magasabbra küzdötte fel magát, míg mint vezérigazgató e hazánkban elsőrangú intézet élére került. Kiváló közgazdasági képzettségét német egyetemeken szerezte, szellemben, gondolkodásban, életfelfogásban annak a nemzedéknek volt egyik képviselője, a mely a hatvanas és hetvenes években a mai magyar kultúra alapjait megvetette. Politikai szereplést nem keresett soha, a mi munkaereje és ideje maradt a hivatalos elfoglaltság mellett, az képzőművészetiünk ügyeinek szánta; egyik oszlopos embere volt a Képzőművészeti Társulatnak s sok anyagi áldozatot is hozott a művészetért. A király kinevezte ugyan a főrendiház tagjává s ő részt is vett az üléseken, de nagyobb szerepet ott sem keresett. Három év előtt nyugalmába vonult, a mikor a Földhitelintézet tisztelbeli elnökévé választották.

TENGERENTÚLI MENYASSZONY.

REGÉNY.

Irtá Daniel Lesueur. — Fordította M. Hrabovszky Julia.

I.

A havrei mólón sok ember volt e juniusi reggelen. Bizonyos távolságban, a kék tengeren, mely épen olyan színű volt, mint az ég, az éjszakai vidékek finoman kék ege, észre lehetett venni az Aquitaine oceánjáró hajót, mely a dagályt várta, hogy a kikötőbe juthasson. A kis révhajó már fűtött, töffögött, készen volt a nyugodtan álló kolosszusért menni.

A kedvező óra és időjárás kíváncsiakkal, sétálókkal növelte a rokonokból és jó barátokból álló csoportot, mely lázasan tolongott a mólóra, a jelfő-árbóc elé. Az emberek szabad szemmel vagy látszóval igyekeztek felismerni az arczokat a hajó fedelzetén mozgó, zsebkendőktől fehérítő fekete megben. De erről le kellett mondaniok. És hiábavaló erőlködésük még csak növelte türelmetlenségüket.

A tömegből kissé félrevonulva és a banális fecsegésektől távol, a kőkorlátra könyökölve egy férfi állt, mereven nézve tekintetét a mozdulatlan hajóra. . . . Tekintetének kifejezése sajátságos volt: nyugtalan és ellágyult, kérdő és mélabús egyszerre. Őszülő, hegybe vá-

gott szakállával, az elegáns, puha nemezkalap alól kilátszó ezüstös hajával, e férfi ötvenesnek látszott lenni. Magas és aránylag karesún maradt alakja, vonásainak finomsága, némi kérésesség — pillanatnyi vagy megszokott — az öltözkéiben és az a megnevezhetetlen bizonyos valami, a miből az előkelő külső áll, a közép-osztály fölé helyezték őt. A figyelmes megfigyelő talán azt a megjegyzést tette volna rája, hogy e reggeli sétára, egy tengeri kikötőben, majdnem túlságos gondval volt öltözve. Sikkes szabású, világos felöltője egészen újnak látszott, mellényének hófehérségében, frissen vasalt nadragjának ránczában, világosszürke keztyűjének tisztaságában volt valami keresettség, ecizomázás.

De ha valaki mosolygva «vén dandy»-nek nevezte volna őt magában, hamar visszavonta volna elnevezését, még pedig némi lelki-furdalással és meghatva, ha tudja, kinek a kedvéért öltözött ki Fanteuil Jacques olyan nagy gond-
dal e napon.

A leánya kedvéért tette . . . az ő Marguerite-jéért, a kit gyermekkorában hagyott eltávozni és most mint nagykorú leányt várt vissza. Ám-
bár nem csupán az a körülmény hozta haza a leányt, hogy huszonegyedik évét betöltötte.

A tömeges visszaemlékezések és gondolatok közül Fanteuil Jacques korának tudata kapta meg különösen.

«Vajon nagyon megváltozottak, megöregedettek fog-e találni a leánykám, utolsó arezképpemmel összehasonlítva?» — kérdezte magában. Utolsó arezképe legalább hét év előtt készült. Margit már több mint tizenkét év óta nem látta az apját, a ki leveleiben pajkosság-
ból szeretett «a szép Fanteuil»-nek nevezni. Egyidőben így nevezett atyját Párisban, de az már régen volt.

«A szép Fanteuil . . . » Hol vannak már ezek az idők! Ez az elnevezés eszébe juttatta Fanteuilnek a nagyvilági életet, melyet első házassága előtt folytató. Látta magát mint bárendőzt az anyák leső, jóakaró pillantásai, a fiatal leányok felbátorító mosolyai között. Jól tudta, hogy neki csak választania kell; egy leány sem mondana nemet neki. Mert szép külsején kívül nem volt-e néhány százezer frank tulajdonosa is, a mely pénzt egyik nagybátyjának, egy szerencsés üzletembernek vállaltatába, annak üzlet-társaként helyezték el? És anyai előny mellett még birt azon tulajdonnal is, hogy az embereket rohamosan tudta meghódítani, ehhez természetesen nagyban hozzájárult a kedvessége, szeretetreméltósága, vig kedélyű jelleme, melynek gyengeségét azonban nem vallotta be önmagának.

Ilyen körülmények között kapta meg egy szép és gazdag örökösönek, Verlain Margit-nak, egy híres párisi ügyvéd leányának a kezét. És Fanteuil akkor el sem tudta képzelni, hogy öt valaha baj érhetné, pedig épen akkor közle-
dedett feléje a katasztrófák legborzasztóbbika.

Néhány röpke év alatt az eddig annyira boldog «szép Fanteuil» megismerte a bánat minden fajtáját. Nagybátyja mindkettőjük vagyonát elvesztette egy «krach» alkalmával és öngyilkos lett. Apósa hirtelen meghalt agyszélhűdésben és fiatal felesége, ki épen másodszori lebetegede-
des előtt állott, annyira megijedt a rettenetes hír hallatára, hogy halott gyermeket hozott a világra és életével fizette meg felindulását.

Fanteuil Jacques özvegyen maradt és saját vagyonát illetőleg tönkrement. De mint kis leányának gyámja, nagy jövedelem fölött rendelkezett. A Verlain-fele vagyon nagy volt és csak két részre oszlott. Fanteuil feleségének csak egy testvére volt, a ki egy gazdag amerikaiál volt férjénél. A kis árva, szüleinek házassági szerződése folytán, anyja egész vagyo-
nának örököse lett.

Jacques imádta e gyermeket. De azon időben, mikor a feleségét elvesztette, még sokkal inkább a «szép Fanteuil» volt, semhogy beér-
hetne volna csupán az apai örömmel. Eljött a pillanat, a mikor nemcsak Margit neveltetése, de jelenléte is kissé feszélyezte férfiúi szabadságát. Épen ezen erkölcsi és anyagi krízis alatt történt, hogy amerikai sógornője, a gyermeketelen Bartonné, a második Verlain-leány, ma-
gányosan érezte magát fényűző newyorki palotájában és mindent elkövetett, hogy kis huga neveltetését rábízák.

Fanteuil Jacques belenyugodott, hogy meg-

válík a leányától . . . «A kicsike érdekében», — jelentette ki és magával is elhittette, hogy ezt a leánya kedvéért teszi, mert az így legalább nem lesz kiszolgáltatva a nevelőnőknek, sem bezárva egy nevelőintézet falai között, hanem egy szerető néni anyai gondozása, kényeztetése és felügyelete alatt fog felnőni.

— Aztán nem örökre, csak egy időre viszem őt magammal, — erősítette Bartonné, — a mi-
kor akarja, édes Jacques, visszaveheti őt. Talán megházasodik. Ha majd ismét nő lesz a házá-
ban, nem lesz jogom többé . . .

— Nem, nem! — védekezett Fanteuil. — Sohasem fogok újra nősülni. Ki lenne képes az ön imádságra méltó testvérét helyettesíteni? . . .

Bartonné úgy tett, mintha hinne sógorának vigasztalhatatlan bánatában, bár jól tudta, hogy Jacques kitűnő, de nem nagyon mély érzésű szíve nem tartozik azok közé, a melyek csak egyszer szeretnek. És épen mivel az ő «imá-
dságra méltó nővére» máris nagyon jól, vagy inkább nagyon rosszúl és nagyon is sokszoro-
san helyettesítve volt, Bartonné sietett hugát magával vinni. Marguerite ekkor nyolcz éves volt. Ideje volt őt elvonni apja befolyása alól, mert annak szeretete nem volt elég a kis leány neveltetésének helyes irányt adni.

Igy került Fanteuil Marguerite Barton nagy-
nénjéhez Amerikába. Tizenhárom évvel később-
ben, most érkezett haza első ízben onnan, ezen a juniusi reggelen, midőn apja a havrei kikötő kőkorlátjára támaszkodva, sajátságosul vegyes érzések között várta érkezését.

«Vádolhat-e közönyvel engem?» — kérdezte magában az apa. És már magában e kérdés is, minden belső védekezése ellenére, lelki-furdalást és kellemetlen érzést okozott neki. «Daczára fellevelessem, anyja emléke iránti kultuszom-
nak, megházasodtam», — folytatta gondola-
it. «Nem volt-e kötelességem e gyermeket inkább a nagynénjénél hagyni, a ki anyailag szerette őt, semmint hazahozni őt mostoha-
anjához, bármennyire tökéletes is az? Aztán nem volt-e ő már három év óta nagynénjénél, mikor Rithét nőül vettem? . . . »

A második Fanteuilné keresztnéve Marie-
Therese volt. Az első név utolsó szótágjának és a második név első szótágjának összevoná-
sából lett a Rithe becéző név, a mi olyan édes volt az öreg férj szerelmes szívének, a mely csudás módon mindig fiatal maradt.

Mindenestre több okból, mint a mennyit ő maga is felfedezni képes volt, Fanteuil gratu-
lálatokat magának, a miért olyan távoli körben hagyta felnőni a leányát, olyan körben, a melynek egészséges, erősítő befolyását ő csak felülete-
sen becsülte meg. De szíve mélyében egy hang azért azt súgta neki, hogy egyszerű eljárását nem annyira az apa önzetlensége, mint inkább a szerelmes férfi önzése parancsolta neki. Bele-
szeretve Cleriot Marie-Theresebe, nem gondolt a világon egyébbel, mint tetszeni a szép özvegy-
nek, aztán megnyerni a kezét és végre alávetni magát minden akaratának. Marie-Therese első óhaja pedig az volt, kielégíteni Max fiának minden szeszélyét. És Fanteuil Jacques, miután nőül vette az anyát, teljes szívéből adoptálta a gyermeket. A pazar szerelm véghezvitte azt a csudát, hogy Margueritenek inkább közönyös édes apjából vakult és majdnem feltékenyen szerető mostoha apa lett. És e tineményhez még hozzájárult az éveknek lassú, de biztos munkája. Az olyan természetek, mint Fanteuil, vagyis a ki nagyon befolyásolható a pillanatnyi benyomások által, de könnyen felel, a mi tá-
vol van tőle, vagy a múltban volt, a jelenlevő mostoha fiú mindig nagyobb tért kellett hogy foglaljon el az apai szívben, a távollevő leány rováására.

(Folytatása következik.)

A HÉTRŐL.

Bertin Pál egy egyszerű párisi munkás, kinek a minap a büntető bírósággal gyűlt meg a baja. Úgy történt a dolog, hogy egy szegény asszony át akart menni az utca egyik oldaláról a másikra. Két gyermeket két karján vitte, más kettő a szoknyájába kapaszkodva ment vele, mikor elütötte vala-
mennyoiket egy szágulódó automobil. Az össze-
szaladt tömeg a szerencsétlenek segítségére sietett, Bertin Pál az egyszerű munkás pedig ezalatt ki-
húta üléséből a kocsi vezetőt, s hatalmasan megüt-

A SZEGEDI NAGY BÚCSÚ HAVI-BOLDOGASSZONY NAPJÁN (AUGUSZTUS 5.).

legelte. A büntető bíróság felelősségre vonta Bertin Pált, a minthogy nem is igen tehetett egyebet. Egy heti elzárásra ítélték, s végre is hajtották rajta az ítéletet. A dolog érdekes oldala ezután következett. Bertin Pált ünnepelni kezdte egész Páris. Tudva-
levő, hogy egy büntényt ünnepelni maga is véték — így hirdeti azt minden büntető törvénykönyv. De a párisi közönség valóságos hőst látott Bertin Pálban. Ajándékokkal halmozták el, a férfiak pénzrel, az előkelő hölgyek virágokkal árasztották el börtö-
nében. Úgy ítélték, hogy ennek az embernek, ha mindjárt összeütközött is a törvénnyel, gyémántból van a szíve. S a gall szellemnek megvan az a fen-
séges adománya, hogy mindenkeletl az ilyen szí-
vet és annak munkáit becsüli meg. Néhány évvel ezelőtt történt ugyancsak Franciaországban, hogy a párisi akadémia legnagyobb díját, a Monthyon-
féle erénydíjat egy serdülő pásztorfiúnak ítélték oda azon az okon, mert helyén volt a szíve. Nem szaladt el a farkastól, a mely megtámadta a többi pásztorgyermeket, hanem neki rontott, s facipő-
jével verte agyon. Ha nálunk létezne ilyen erény-
díj, azt bizonyosan minden évben valami nagynevű politikus vinné el, lehetőleg kormányon levő mi-
niszter. Németországban egyetemi tanárokká lenne az elsőség, Angliában alkalmasint a golf vagy cri-
cket játékosoké. A Bertin Pál nácionalájába pedig beletennék ezekben az országokban, hogy: «bünte-
tetett előéletű».

*

A svédországi sztrájk. Az a sztrájk, mely most úgylátszik körömszakadásig fog menni a svéd mun-
kaadók és munkások között, alkalmasint erőpróbája lesz annak, hogy a jövő századok társadalmában kié lesz a döntő szó. Mióta az újabb idők sztrájkjait csak szervezni kezdték, a munkások ettől az intéz-
ménytől nem csak sorsuknak megjavulását remé-
nyelték, hanem valami csodás arkanumot is láttak benne, a mely át fogja alakítani az egész világot, s a melynek segítségével el fog következni az új arany-
kor, a mikor általános boldogság fog uralkodni az emberek között. A sztrájkok azonban csak keserves tapasztalatokat hoztak eddig a munkásoktól ré-
szére. Ritkán érték el általa még az egyszerű bé-
remelést is, a mellett pedig elvesztették azt a kere-
setet, a melyet a sztrájk ideje alatt szerezhettek volna. Milliókra ment a kár. A világ képe pedig egyáltalában nem változott meg. Újabb időben az-
tán az általános sztrájkba vetették a proféták min-
den reményességöket. De inkább csak ijesztettek és fenyegetődztek vele. Pataud, a párisi munkások szindikátusának titkára e napokban is kijelentette, hogy ha őt megbüntetik «akkor mindennek vége». Talán könnyebb is volt egyelőre a fenyegetések mellett megmaradni. Nem csak azért, mert olcsóbb és kevésbé kockázatos, hanem azért is, mert álta-
lános sztrájkot rendezni, a hol a nemzet egész

munkájának meg kellene szünnie — nem olyan egyszerű valami. Svédország munkásai most ebbe a nagy feladatba fogtak bele. Ha tervük sikerül, úgy alapjaiban fog megroppanni a modern állam, s valósággal lehetetlenné válik a mai társadalom élete. Mert a mi társadalmi életünk oly komplikált valami, napi szükségleteink kielégítése oly bonyo-
lult és szövevényes, hogy alig tudunk megélni néhány hétig, ha egyszer az egész nemzeti munka megakad. Ugy hisszük azonban, valami túlságos ije-
delemre még sincs okunk. Mundus se expedit. Minden helyzetnek megvannak a maga erősségei is, nemcsak gyöngéi. Az általános sztrájk nagy ve-
szedelemmel fenyegethet egy kultur társadalmat, holott például egy nomád társadalom oda se nézne neki; de viszont a modern államnak meg is vannak a fegyverei, melyekkel az általános sztrájk ellen védekezhetik. A hol megvan a lehetőség, hogy szer-
vezkedhessenek sztrájkra a munkások százezrei, ott megvan az a lehetőség is, hogy ellenők is szervez-
kedhessenek a társadalom. És Svédországban meg is kezdődött a társadalom szervezkedése. Azért nem valószínű, hogy tartós sikereket érjenek el a sztrá-
kolók.

*

Hunki. Odaát Amerikában hunkinak nevezik a magyar munkást. Még pedig azért, mert az ő felfo-
gásuk szerint a hún fajrokon a magyarnak, s az idősebb testvér sokkal győőletesebb, mint a fiatal-
abb. Mert Amerikában a magyar munkás győőle-
tes. Gyűlölik a benszülött munkások, mert olcsó-
ban dolgozik mint ők, kisebbek az igényei, s leszo-
rítja a munkabérekét. A munkaadók pedig, ha nem is gyűlölik a magyart, mégis lenéz, és egyszerűen kihasználják. Úgy bánnak vele, mint a barommal, a legalantasabb, sőt a legmegalázóbb munkákra al-
kalmazzák, se testi épségével, se életével nem törő-
nek, sőt ütegelik és kinoszzák. Ennek folytán ki is ütött egy speciálisan hunki sztrájk, a melynél utá-
latos dolgokat derítettek ki a vizsgálatok. A miből azonban hiba lenne azt következtetni, hogy minden rosznak meglévén a maga jó oldala, ezentúl meg fog csappanni népünknek kivándorlása Amerika felé. Ez a hatása a hunkik sanyargatásának aligha lesz. Az a nép, mely itthon felzúdul minden igaz-
ságtalanság láttára, s végig sörtődik, ha a szolgabíró nem neki, hanem ellenfelének adott igazat: idege-
ben elszenvédi «mind a rútást, melylyel méltatlanok bántalmazták a tűró érdemet». A kivándorlást csak egy dolog akaszthatja meg alaposan. Az, a mi pél-
dál a német vagy angol kivándorlást megakasz-
totta, a melyek pedig sokkal hatalmasabbak voltak, mint minő a miénk. Ez pedig abban fog állani, hogy a munkabérek ki fognak egyenlítődni. Ha it-
thon is annyit — illetőleg az életviszonyokhoz ará-
nyítva annyit — kereshet a munkás, mint odaát, meg fog szünni a kivándorlás önmagától.

Petzval Ottó. A szepes-bélaiai emléktáblával jelelik meg azt a házat, a melyben a híres matematikus Petzval József született. A kegyeletnek ez a megnyilvánulása nagyon érthető. Nem szabad fennakadnunk azon sem, hogy csak most jut eszünkbe a dolog, mikor a bécsi egyetem nagy ünnepségekkel ülte meg egykori tanárának emlékeztetőt. Mert hiszen azoktól az egyszerű polgároktól nem lehet elvárni azt, hogy kellek értékkeljék azt a pozíciót, melyet Petzval József egy elvont tudományi szakon magának kivívott. Nekik meg kellett várni, hogy máshonnan, hivatottabb helyről jöjjön az elismerés. A mire a szepes-bélaiaikat figyelmeztetni érdemes, az csupán abból áll, hogy az ő falai között született nemcsak Petzval József, hanem az ő öccse, Petzval Ottó is. Matematikusnak nem volt akkora, mint a bátyja, ámbar nem messze maradt el a mögött, de a magyar tudományért sokszorta többet tett, mint amaz. Egy emberöltőn át tanította a budapesti egyetemen a felső matematikát, s megvolt az a sajátos adománya, hogy lelkesedést tudott kelteni az iránt a száraznak híresztelt tudomány iránt. Több ezer tanár került ki kezei alól, s több olyan könyvet írt, magyar nyelven, melyek valósággal hézagpótlók voltak akkor, a mikor megjelentek. A magyarság szempontjából pedig ez van akkora érdem, mint a minő a Petzval Józsefé.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Új regényünk. *Williamson* kedves és formában, tartalmában egyaránt újszerű regénye után, mely legutóbbi számunkban befejeződött, mai számunkban új regény közlését kezdjük meg. Címe: *A tengerentúli menyasszony*, szerzője pedig *Daniel Lesueur* álneven ma a legnépszerűbb francia író. Ez a regény egyike legkínzóbb műveinek; hazájában fényes sikert aratott s bizonyára meg fogja nyerni a magyar közönséget is, mert finom, gyöngéd és mindvégig élvezetes meséje, bensőséggel és igazsággal rajzolt alakjai s fordulatos, érdekesítő elődása arra valóvá teszik, hogy mindenki érdek-

lőddel és élvezettel olvassa. A regényt jelenleg Párisban élő írónőnk, *Hrabovszky Julia* fordításában közöljük.

A *Budapesti Szemle* most megjelent számának első helyén *Haraszi Gyula* akadémiai felolvasása áll *Adalékok a francia szinklettörténetéhez* címmel. *Barabási Kun* József Anglia kormányzatát ismerteti. *Ecséri Lajos* igen formás és ötletes s a magyar népet beható ismeretéről tanuskodó cikket ír *A szegény ember* cím alatt a magyar falusi népről, életmódjáról, bajairól. *Hall Caine* regénye, a *főbíró*, *Balla Mihály* fordításában és *György Lajos* egy Theokritos-fordítása adják a szépirodalmi részt. *Gragger Róbert Beck Károly* és a német politikai költészet című értekezésének befejezése, a francia *Lanson* Voltaire-tanulmánya s az *Ertesítő* rovat zárják be a füzet tartalmát. A *Budapesti Szemle* *Gyulai Pál* szerkesztésében s a Franklin-Társulat kiadásában jelen meg minden hó elején; előfizetési ára egész évre 24 kor., félévre 12 korona, egyes szám ára 2 korona.

Napoleon. Fodor Sándor prelátus-kanonok *Napoleonról* szóló könyvéről, melyet röviden mi is ismertettünk, egész kötetre való bírálatot adott ki dr. *Szende Arisztid*. Az ilyen könyvekben folyó polémia megjelölés szokatlan dolog nálunk, de semmi esetre sem árt, mert alkalmas arra, hogy módot adjon az olvasónak egyes komoly kérdésekben jobban elmélyedni. Dr. *Szende Arisztid* nagy apparátussal a Napoleonra vonatkozó irodalom fő ismeretével dolgozik, polemikus hangja éles és heves, apró szi di Fodor Sándor tévedéseit, egyoldalúságait, könyvének szerkezeti hibáit, a történeti igazság szempontjából helyreigazítja azt az eszményített képet, melyet Napoleonról rajzol. Nincs módunkban, hogy a vitába belelegyünk igazságot tegyünk az egyik vagy másik szerző mellett, de annyi kétségtelen, hogy *Szende Arisztid* könyve elmélembresztő olvasmány.

Bácsmegyei anekdoták. Dr. *Szászy István*, kit lapunk régebbi olvasói mint szerb költők ügyes fordítóját ismernek, összegyűjtött egy kötetre való azokból az anekdotákból, vidám történetekből, melyek a Bácskában szájról-szájra járnak. A Bácskában jól és nagyokat mulatnak az emberek, sok jóízű dolog esik meg velük, sok jó mondás roppen fel a fehér asztal mellől, — így hát *Szászy* könyvében bőven van olyan történetke, a melyeken jókat mulathat bárki, de különösen az, a ki a helyi és személyi viszonyokat ismeri.

Új könyvek:

Napoleon. Fodor Sándor prelátus-kanonok könyvének bírálat. Írta dr. *Szende Arisztid*. Budapest, Deutsch Zsigmond és társa.

Bácsmegyei anekdoták. Írta dr. *Szászy István*. Óbecse; ára 1-20 korona.

HALÁLOZÁSOK.

Elhunytak a közelebbi napokban: Szentmiklósi és óvári Pongrácz Lajos 48-as honvédszázados, nagy, volt országyűlései képviselő 82 éves korában Rajeczfürdőn. — *Hurnácz József* nyug. m. kir. postamester, a ki mint honvéd résztvevett a szabadságharcban, 82 éves korában Lakompakon. — *Blaskovich István* a pécsi itélőtáblának betegsége miatt nyugalmába vonult elnöke, régebben a budapesti kereskedelmi bíróság elnöke, a vaskoronarend II. osztályának lovagja 66 éves korában Pécsen. — *Rimaszombatly István*, Károlyváros első tanácsosa Károlyvárosban. — *Nachtweil Ödön* aradi ügyvéd, a kinek nevéhez sok közhasznú intézmény létesítése fűződik, 69 éves korában Aradon. — *Rosenberg Sándor* dr. aradi főbíró 64 éves korában Aradon. — *Krausz Miksa*, az Adria m. kir. tengerhajózási r. t. személynélküli osztályának pénztárosa 68 éves korában Budapestben. — *Márai Sándor* fővárosi kávéház tulajdonos 56 éves korában Budapestben. — *Günther Imre* nyug. uradalmi jóság-felügyelő 62 éves korában Badacsony-Tomajban. — *Zollner István* 23 éves korában Budapestben. — *Vitman Kálmán* községi iskolai tanító 53 éves korában Nagymákfa községben. — *Leányfalvi és Kovács Miklós* Dező földbirtokos és nyug. útbiz. 51 éves korában Kőtsén. — *Balogh Sándor* Debreczen sz. kir. városi rendőrfogalmazó 31 éves korában Debreczenben. — *Daniel János* magánzó 77 éves korában Abonyban. — *Kovács János* hadi református lelkész 65 éves korában Hada községben. — *Holló János*, a Geitner és Rausch-üzletvezetője 59 éves korában Budapestben.

Öz. *Csonka Borbély Imréné* szül. Janovitz Gabriella 58 éves korában Budapestben. — *Szentmargitai Fally Józsefné* szül. Fornszek Etelka 52 éves korában Kaposváron. — Öz. *somi és rusztanózi Panker Sándorné* szül. Vastagh Julia 83 éves korában Kispesten. — *Mitterwurzer Vilma* udvari színezőző Bécsben. — *Relle Jolán* női pariskolai tanító St. Ruprechtben. — *Zivuska Ferencné* szül. Gáspár Róza, néhai Zivuska Ferenc ügyvéd öz-

Reggeli előtt egy pohár Rohitschi Tempel-forrás-nak étvágygerjesztő, húgyhajtó és anyagcsere előmozdító hatása van. A Styria-forrásnak ugyanilyen hatásai vannak, csak hogy erősebb mértékben. Nagyban lerak Magyarországon: Hoffmann Józsefnél, Budapest, V., Báthory-utca 8. sz.

Steckenpferd-Liliomtejszappan

legenyhebb szappan
:: a bőr részére. ::

Serravallo

CHINA-BOR VASSAL

Kyrtlenikus kálium 1906. Legmagasabb kitünt. Erőssítőszer gyengébbek, vérszegények és lábadozók számára. Étvágygerjesztő, ideg-erősítő és vérjavító szer.
Külföldi írt. 6000-nél több orvosi vélemény.
1. Serravallo, a. & kir. udvari szállító Trieste-Barcola.
Vásárolható a gyógyszertárakban, füliteres üvegekben & K 2.00, egész literes üvegekben & K 4.80.

Szépén burcozott 2 ablakos udvari szoba, egy vagy két úr (tanuló) részére teljes ellátással kiadó. Cím: a kiadóhivatalban.

SVAICZI SELYEM A LEG-JOBB.

Kérjen mintákat újdonságainkról feketeben, fehérben és színesben: *Belleme, Cachemire, Shantung, Duchesse, Grise de Chine, Côtelé, Messaline, Mousseline* 120 cm. széles, méterenként K 1.20 és felebb. *Béarony* és plus ruháknak és blúzoknak stb., ugyancsak kímzett blúzok és ruhák batiziban, szövetségben, vászonban és selyemben. Csak szavatoltan szolid selyemszöveteket árulunk közvetlen a magyarországi bérmentve és már elvámolva.

SCHWEIZER & Co., LUZERN U 23 (Svaicz.)
Selyemszövet kivétel. — Királyi udv. szállító.

3 Első szépségek három litka!

Paradisio Az előkelő hölgyvilág arckréme & korona. ::

Anonyme Az arcon láthatatlan zselvirág pudert, fehér vagy testszín (naturelle) — 6 korona.

Marmora mandulaliszt, kedvelt mosdópor szappan helyett, 3 K 50 f.

Egy kísérlet meggyőző. Kapható

M. & Mme. Czartoryski

kozmetika Intézet, cs. és kir. főhercegi udv. szállító

IV., Váci-utca 12. szám

BUDAPEST.

vegye Debreczenben. — *DEBRECZENI MANCZIKA*, Debreczen Béla dr. és neje szül. Biró Emma négy éves leánya Nagyajtán. — *PÉCSI MARISKA*, Pécsi Jenő dr. és neje szül. Misutta Gabriella öt hónapos leánya Budapestben.

EGYVELEG.

* *Kínai népszámlálás.* A kínai kormány már régebben is végeztetett népszámlálást, de inkább csak a családok s nem az egyes egyének számát állapította meg. E számlálások is hamisak voltak. Edig Kína lakosságát 100—200 millióra becsülték. Jelenleg egyesek 400—450 millióra teszik. bár számos szakavatott geográfus 300—350 millióra szorítja le ez óriás számot. Ujabbán kettős népszámlálást végeznek az egész kínai birodalomban; megállapítják a család- és a lélek számot. Az előbbinek 1910-re, az utóbbinak 1912-re kell befejeződnie. A birodalom kitűnő szervezete előmozdítólag hat e terv kivételében, de bizonyára számos akadályllyal is meg kell majd küzdeniök a birodalom egyes részeinek még túlságosan nagy függetlensége miatt. Sőt ép ezen körülmény egyes helyeken talán teljesen lehetetlenné teszi a népszámlálást, a mely ezen akadályok és hiányok mellett is nagy jelentőségű. (G. L.)

* *Meroe kiástatása.* Ezt a régi ethiop várost, melyet Néró idejében pusztítottak el, Sayce tanár fedezte fel Khartum és Atbara között, Kabuchia mellett végzett ásatásai alkalmával. Ráakadt Ammon templomának romjaira, mely templomról Strabo tesz említést; egy király életnagyságú szobrára; néhány utazásletré; s e mellett talált tükörket, edényeket s más régiségeket, melyek mind Kr. e. 700—800-ból valók. Meroe helyéről más föld alá temetett város fekvésére is következtetett a tudós tanár. (G. L.)

BELEGZÉS
Világpatent.
(D. R. P. 210, 225.)
Magyar 43775. Osztrák 37053. Angol 18770. Francia 389702.
Asthma és a légzőszervek idült

(krónikus) hurutját ellen orvosilag ajánlott kiválóan hasznos gyógyítómód. A készülék használatra készen szebben hordható, ára 6 K. Kapható gyógyszertárakban és

szaküzletekben, a hol nem volna megküldi a *Pulmogen-vállalat*, Budapest, VII., Dohány-utca 7. sz. Prospektus díjtalan.

Diana sósorszesz mint háziaszer kapható az egész országban. Köztudomás, hogy bedörzsölésekre a legalkalmasabb. Nagyon kellemes hűsítő. Az összes fodrászüzletekben fejdörzsölésre és borotválkozás után arczfeleszközökre az urak használik. A fájdalmasat azonnal csillapítja. Masszírozásra általában minden házban csakis Diana sósorszeszt használnak. Egy üveg 44 fillér.

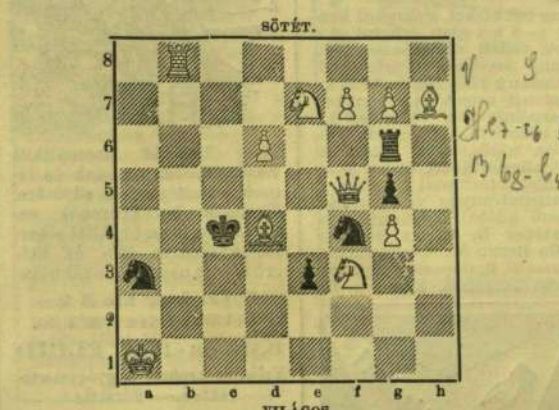
A *«Rops»* biztonsági gyorsfőzőn a tűzveszély teljesen ki van zárva; a szesz belőle ki nem folyhat s amellet keveset fogyaszt. Kivitele tartós és szolid, ónozt vasból van készítő. Ára 4 korona. Soha új dolog oly gyorsan nem vált népszerűvé, mint a *«Rops»* főző. Tették pedig azzá, nemcsak olcsó árá, hanem valóban kiváló előnyei. Mindenit kapható. Lásd hirdetőt.

A *Szent István* tornyánál is magasabb az élvezet, mit az az étel nyújt, a mely a Kálmán-féle szab. Biborparikával van főve. Árjegyzéket ingyen küld Kálmán József paprikagyáros Szeged, Dugonics-tér 16.

SAKKJÁTÉK.

2654. számú feladvány Van Dijk Ernőtől.

(Az «op de Hoogte» feladványversenyén az I. díjat nyerte.)

Világos indul és a második lépésre mattot ad.

A 2632. sz. feladvány megfajtése Schuster Zsigmondtól.

1. Vb2-g7 Kb8-a8
2. Vg7-b7 + matt.

Szerkesztői üzenetek.

Kórházban. Egyedül Búcsú. Recept szerint készült dolgok, — hogy a recept az u. n. modern iskola szerint való, az nem teszi menthetővé. Mi költészetet keresünk a versben, nem sablon szerinti versgyártást.

Hívlak. Nem épen rossz dolog, de középszerű és jelentéktelen; mi nem foglalkozhatunk vele.

Nekem az élet. Ugyanezt kell mondanunk erre is; ezenkívül valami szándékoságot is érzünk benne, a mely elrontja tőle a kedvünket.

Tanács. Vágyát, hogy a magyar irodalom hasznos munkása lehessen, csak akkor éri el, ha mindennek előtt jobban megtanul magyarul.

25. év. A mi elvünk is az, hogy csak azt nézzük, jó-e a munka vagy sem s akárhányszor adunk ki lapunkban olyan írók dolgozatát, a kiknek nevével akkor találkozunk először. Az ön versei azonban, sajnos, nem tartoznak a jók kategóriájába; van bennük valamelyes verselő ügyesség, a hagyományos formákkal elég ügyes bánni tudás, de nincs egy sor se, a mely egyéni, tehát művészi szemléletre s friss érzésre vallana. Kigondolt, mondvánálit dolgok, semmi gyökerük a szerző szívében s így nem is gyökerezhetnek bele az olvasó szívébe.

Dal. Nem ismerjük ugyan a mai önképzőkörök színvonalát, de alig hiszünk, hogy ez a vers megütné.

KÉPTALÁNY.

A 29-ik számban megjelent képtalány megfejtése: *Még lova sincs, máris a kantáron bisul.*

Felolós szerkesztő: **HOITSY PÁL**

Szerkesztőségi iroda: Budapest, IV., Reáltanoda-u. 5.
Kiadóhivatal: Budapest, IV., Egyetem-utca 4.

Halljuk ama

kik arcukról egész egyszerűen leomssák az összes szeplőt és pattanást a DIANA szappan és DIANA krém segítségével.

KÖSZÖNŐ LEVELEK:

Igen tisztelt Gyógyszerész ur!
Ne vesse meg az én elismerő levelem, de nem tudom másként meghálálni azt, hogy a Diana krémje minden szeplőmet eltávolította az arcomról s azt hiszem a fő az egy nőnél, hogy az arczöré sima és fehér legyen. Egész életemben halálán fogok Önre gondolni. Üdvözl!
Hans Grete Sängelin.

Tekintetes ERÉNYI uram!
Ha lehet, küldjön utánvéttel 4 darab DIANA-szappant, mert már elfogyott a másik 3 darab és én annyira megszoktam már a Diana szappant, hogy nem is tudnék más szappannal mosakodni. Dícséretre válhat ez a szappan, mert mióta ezzel mosakodom, nincs egyetlen szeplőm sem és fehér lett az arcom. Amikor a Diana-krémet kezdek használni, először nagyon megijedem, mert egészen lehullt a bőröm, de utána annál szebb lett az arcom. Mindenkinek örömmel ajánlom a Diana-szereket. Azonnali szállítást kér
Kelemenné.

Tisztelt ERÉNYI ur!
Szívesen terjesztem az ön Diana-szappant és Diana-krémet, mert végtelen örömm van, mióta ezen szereket használok. Ahányzor a tükörbe nézek, minőg álmodtam, hogy ilyen csodálatosan eltűntek a szeplőim és pattanásaim. Kérek ismét 6 darab DIANA-szappant és 3 DIANA-krémet nappali használatra. Tisztelettel *Schlesinger Gertrud*.

Tisztelt ERÉNYI ur!
Az itteni gyógyszerárban nem kaptam Diana-pudert, ön pedig azt írja, hogy tanácsos gyengen bepuderezni az arczot, küldjön tehát 2 doboz fehér pudert szarvasbőrrrel és miután úgyis egy a por, tessék hozzácsomagolni 3 darab Diana-szappant is. Ha van valami jó mitesszer-írója, úgy küldjön azt is, de csakis ERÉNYI-féle legyen és ne kerüljön többé 2 koronánál. Megint csak azt mondom, hogy a legjobb szeplő elleni szer az ön Diana-kréme és Diana-szappanja, mert az én szeplős arcomat valami bámulatos módon megszépítették az ön szerel.
Teljes tisztelettel *Ludwig Sarolta*.

DIANA-PUDER

pedig arról nevezetes, hogy az arcon egyenesen tapad, szabad szemmel teljesen láthatatlan; amennyiben pedig teljesen ártalmatlan szerekből van összeállítva, ki van zárva a láthatósága a kékes-színű arcbőrnek, amely szín olyan nők arcán látható, kik ártalmas összetételű pudert használnak.

Egy üvegtégely Diana-krémmel (nappali és éjszai használatra) 1 kor. 50 fill.
Egy üvegtégely Diana-krémmel (csak éjszai használatra) 1 kor. 50 fill.

Egy nagy darab Diana-szappan 1 kor. 50 fill.
Egy nagy doboz Diana-puder szarvasbőrrrel együtt (fehér, rózsaszín, vagy sárga színben) 1 kor. 50 fill.

Kapható egész Európában a gyógyszertárakban, drogériákban és parfümeriákban. Aki nem tudja saját helységében beszerezni, az rendelje meg a központból:

ERÉNYI BÉLA gyógyszerész Budapest, Károly-körut 5.

(A legkisebb megrendelés is fordulópóstaival utánvéttel eszközölhetik.)

Ha fáj a feje

mely 10 perc alatt a legmakacsabb migráint és fejfájást elmulasztja. — Készíti **Beretvás Tamás** gyógyszerész Kispesten. * * * * *

ne tévovázzék, hanem használjon azonnal

Beretvás pastillát

Ára 1 korona 20 fillér. — Kapható minden gyógyszerárban. Orvosok által ajánlva. — Három doboznál ingyen postai szállítást

Félig ingyen!

„ELEKTRO“
aranyóra.Ára csak
K 11.80

Senkinek sem szükséges ma már valódi aranyórát 200 koronáért vásárolni, mióta az ide-rajzolt átváltozó gyártmány „Elektro“-aranyórát (Glashtute-rendszer-készítik). Ezen óra szerkezetének három felele van és kizárólagosan változatlan, aranyhasznosító-órák és ezenkívül még egy vastag réteg valódi arannyal, mely villamos áram segítségével lesz rávezetve, úgy, hogy kiváló tartósságot és garantált vállalkozást ad.

Az „Elektro“-aranyórát senki sem tudja egy 200 koronát érő aranyórától megkülönböztetni. Pontos járásért 5 évig írásban garancia. Római vagy arabs számjegyekkel.

Ára csak K 11.80.

Minden Elektro-aranyóra vásárló ajándékként egy szép elektro-aranyláncot is kap.

Minden Elektro-aranyóra mellé 5 óra szóló kezességű jegy van csatolva. — Egyedüli árusítás utánvéttel.

Heinrich Kertész, Wien, I.,
Wollzeile 34—U.

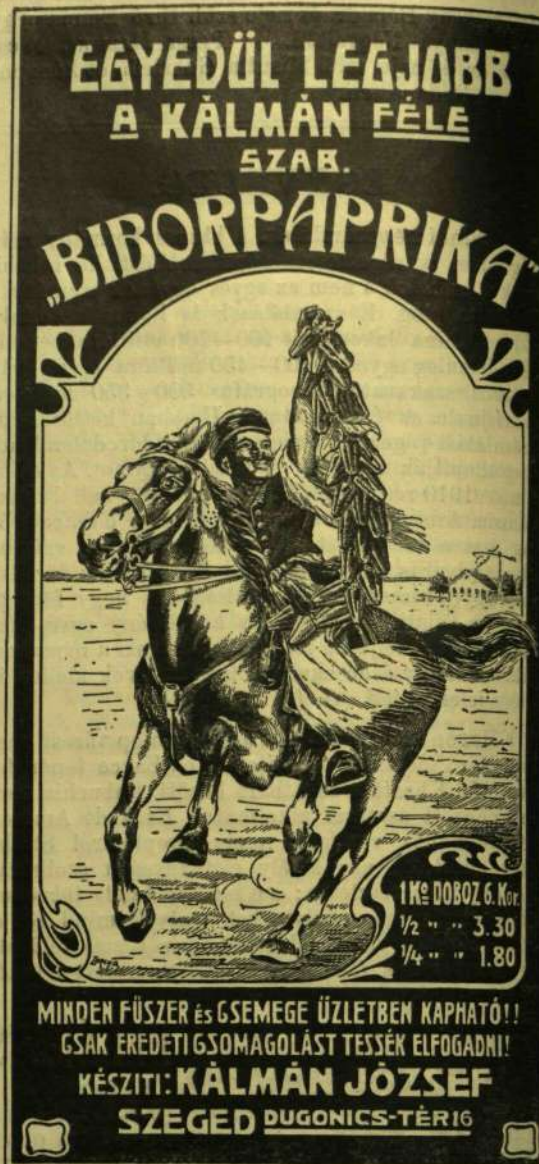
Kizárólag eredeti, legjobbaknak elismert:

„Író angyal“
gramofon
gépek és lemezek.SCHMID NÖVÉREK-nél
Budapest, IV., Kigó-tér 1. sz. bérpalota.
(Királyi)
Választék-küldemények, kedvező lemezcseréi fűvel. Ár- és lemezszerzők ingyen és bérmentve.

Dermolin
a legjobb
bőr-ápoló
szelők,
ránézők
és bőrkibékélő
ellen.
Ára 1 kor. 50 fill.
Szappan hozzá 1 kor.
Haltit győgytár
Budapest, Aréna-út 124.

KWIZDA-FLUID
Kigó-védjegy.
Tristafid.
Rég bevált aromatisztó bedörzsölés az inak és izmok erősítésére és edzésére. Turisták, kerékpárosok, vadászok és lovasok által sikeresen használva elő- és utóerősítésre nagyobb túrák után.
Egész üveg ára K 2.—
Fél üveg ára K 1.20.
KWIZDA-féle FLUID
Valószínű kapható a gyógyszerárakban. — Főraktár:
Török József gyógyszerész-nél, Budapest, Király-utca 12, Andrássy-út 26. G

BIBORPAPRIKA
MINDEN FÜSZER és GEMEGE ÜZLETBEN KAPHATÓ!!
CSAK EREDETI CSOMAGOLÁST TESSÉK ELFOGADNI!
KÉSZÍTI: KÁLMÁN JÓZSEF
SZEGED DUGONICS-TÉR 16

Hirdetések felvételnek Blockner I. hirdetőirodájában, Bpest, IV., Sütő-u. 6.

BLUZOK *princesse* **RUHÁK**
costum és pongyolák
FALUDI LÁSZLÓ Bpest, VI., Andrássy-út 48.
Divatlap ingyen!!

Ha őszül a haja,
ne használjon mást, mint a
„STELLA“-HAJVIZET,
mert ez nem hajfestő, de oly vegyi összetételű szer,
mely a haj eredeti színét adja vissza. Üvegje 2 K.
ZOLTÁN BELA gyógyszerárban,
Budapest, V/49, Szabadságtér, Sétány-utca
sarkán.

Az előkelő hölgyek csak a
PARK-CLUB CRÈME ::
ILLAT ::
POUDER ::
SZAPPANT
használnak. Főraktár: BAYER ANTAL gyógyszerár Budape-
st, Andrássy-út 84. sz. — Kapható azonosul Kartschmaroff,
— Lux, Neruda, Molnár és Moser és Utasi utóda drogeriákban.

OLBRICH L.
szíjgyártó, nyerges és bőröndös
Bpest, VI., Teréz-körút 6.
Dús raktár lovaglók, hajtó-
vadász-, utazási és sport-
cikkekben.
Alapítva 1875. Árjegyzék ingy.

Technikum Mittweida
Igazgató: A. Holst, tanár. 19073. (Szász királyi sz.)
Magasabb technikai tanintézet elektro- és gépés-
mérnökök, technikusok és művezetők kiképzésére. Gazdagon fel-
szerelt elektrotechn. és gépjelző laboratóriumok. Gyári tanul-
mányok. 3610 hallgató a 38. iskolai évben.
Program stb. díjtalanul a titkárság által.

LOHR MÁRIA
**** Széllötti KRONFELD ****
Csalpke-, vegyészeti tisztító és festéskészítő
intézete. Gyar. VIII., Baross-utca 85.
Főkönyvtár: IV., Eötvös-út 6, VI., Andrássy-út 16.
VIII., József-körút 2, IX., Calvin-tér 9, V., Harmin-
csad-utca 3, VI., Teréz-körút 39.

DÁVID KÁROLY ÉS FIA
doboz-, papíráru- és szab. fémkapocs-gyára
Budapest, I., Mészáros-utca 58. sz.
Telefonszám 41—43. Sürgőnyezim: Cartonage.
Gőzerőre berendezve.
A magyar kir. dohányjövődék szállítója.
:: Napi gyártás 150,000 doboz. ::

Vas- Réz- Kertibutor
Állandó dús választék modern rézbutorokban, vasbutorokban, sodrony-ágy-
betétekben, ruganymatracokban, kerti vasbutorokban, gyémántkocsi-
ban stb. stb. Képes árjegyzéket ingyen és bérmentve küldünk.
PÁPAI és NATHÁN Bpest, VI., Andrássy-út 2.
(Ponczke-palota.)

A „Titania“
gyorsgőzmozgógép
felülmul minden mosógé-
pet, bármely kon-
kurrenciához tartozzék (olya-
nokatis, melyek nagy lármával
és piaci reklámmal hirdet-
tetek);
hőfokára harmad annyit
időben, mint azelőtt;
a fehérséget eddig
el nem ért módon;
megtakarít 75% pénzt
és időt és
OLCSÓ de jó.
Sok ezer áll üzemen és ugyan-
: ennyi az elismeréssel. ::
Próbára is.
Titania - mángorló.
17-féle
nagy-
ság-
ban 2—3
kemény-
hengerek,
minden ár-
fokozatban
35 K-tól
feljebb. Öt
évi jótállás
Titania-forrófűtő.
elsőrendű paragummi henger-
rel. Prospektusok, plakátok és
referenciák ingyen. Képvise-
lők kerestek.
TITANIA - MŰVEK
Wels, Felső-Ausztria 30. sz.
Gyártanak különlegességeket
gyantát: mosógépeket, takar-
mány-feltesztőket, vetőgépe-
ket, szénagerékeket, szegess-
fecskendőket, különbözőket, stb.
Részletfizetések szívesen en-
gadjunk.

BUTOR
izléses és szolid kivitelben,
teljes lakberendezések kész-
pénz vagy részletek kapható
SARKANY I.
butoriparosnál, Budapest,
VII., Erzsébet-körút 26. sz.
műhely és raktár.

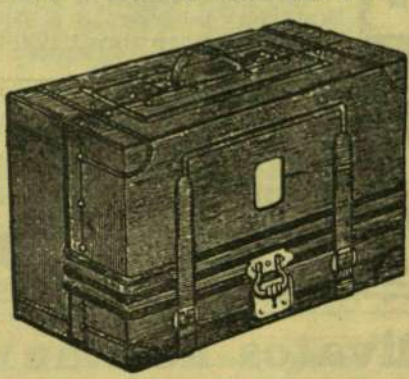
531. sz. **Kettényiló uti táskák**, barna tehén-
bőrből, finom, kulccsal zárható zár, két tolozár,
átkötő szíjakkal, ripasz béles, belül elválasztó rekesz,
írómappáskával és lecsatoló szíjakkal.
Hossza 48 55 60 65 70 cm.
Ára K 39.— 44.— 48.— 53.— 60.—

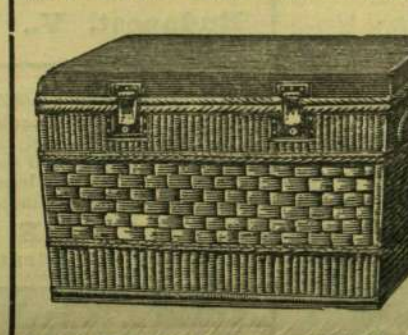
523. sz. **Paha kőzitáskák**, barna tehénbőr-
ből, kulccsal zárható zár, két tolozár, feneke ráncos,
ripasz és belül egy oldalszab.
Hossza 36 39 42 43 48 cm.
Ára K 19.— 20.— 21.— 22.— 24.—

526. sz. **Barna vagy fekete tehénbőr-
ből**, kulccsal zárható, sárgaréz-zár és áthajlók-
kal, finom béles és belül egy oldalszab.
Hossza 40 45 50 55 60 65 70 cm.
Ára K 27.— 31.— 35.— 37.50 42.— 46.— 52.—
Angol táskák (ugyanolyan mint az 523. sz.),
barna hat. nyújtós vitorlavászonból, nikkal zár- és
áthajlók.
Hossza 40 45 50 55 cm.
Ára K 16.— 18.— 20.— 22.—

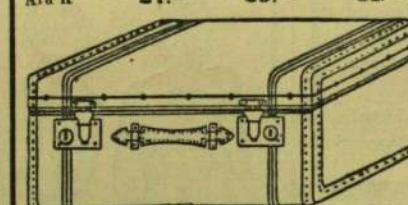
532. sz. **Háromosztályos bőrönd**, finom
disznóbőrből, finom zár, lecsatoló szíjakkal, belül
külön rekesz felső ruhának, felsőruhának és cipők-
nek, croissal bélelt, 70 cm. két zárral.
Hossza 60 65 70 cm.
Ára K 52.— 54.— 60.—

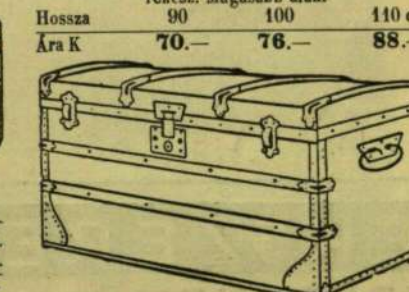
517. sz. **Uti kosár**, finom vesszőből, két erős
zár, fűdele vitorlavászonnal borítva, belül vízhatlan
kétrétegű vászonnal kibélelt és lecsatoló övvel.
Hossza 80 90 100 110 cm.
Ára K 27.— 29.— 31.—

Herkules-koffer, valódi orosz fourin-lemez-
ből készült állvány, erős vitorlavászonnal bevonva,
oajfestéssel festve, a lécek mellett barna szövet-
kal, finom biztonsági zárral, erős bélelés bőrfőgő.
50% súlymegtakarítás. Urak részére
egy betéttel.
Hossza 80 90 100 110 cm.
Ára K 54.— 62.— 70.— 78.—
Hölgyek részére 2 betéttel és egy kalap-
rekesz. Magasabb alak.
Hossza 90 100 110 cm.
Ára K 70.— 76.— 88.—

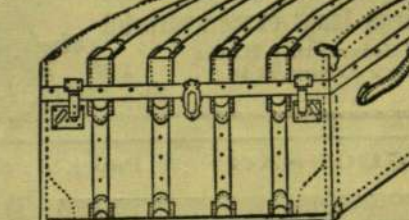
547. sz. **Angol ruhabőrönd**, finom disznó-
bőrből, két fűcszár-zár, belül egy betét, erős béles.
Hossza 60 65 70 cm.
Ára K 47.— 50.— 52.—
548. sz. (Ugyanolyan forma, mint az 547. sz.)
Angol ruhabőrönd, barna vitorlavászonnal
borítva, valódi disznóbőrrel beszőve, finom zár,
két zárvédő, belül egy betét, finom béles.
Hossza 60 65 70 cm.
Ára K 24.50 25.50 26.50

Uti láda, hölgyek és urak részére,
világos vagy barna vízhatlan vitorlavászonnal be-
vonva, erős bőrfőgő és egy betét.
Hossza 80 90 100 110 cm.
Ára K 22.— 24.— 27.—

Női kalap-bőrönd
3 PATENTZÁRÓVAL
9 kor 50 r.

Uti láda, hölgyek és urak részére,
világos vagy barna vízhatlan vitorlavászonnal be-
vonva, erős bőrfőgő és egy betét.
Hossza 80 90 100 110 cm.
Ára K 24.— 26.— 30.— 33.—
Kérem ezen árlapot (összehasonlítás céljából is)
megőrizni és engem becses megrendelésükkel meg-
tisztelni.

HELLER M. Utóda bőröndös-mester
Budapest, VII., Károly-körút 3. Sürgőnyezim: «BOROND» Budapest

KNUTH KÁROLY
mérnök és gyáros 11920
Cs. és kir. fensége József főherceg udv. szállítója.
Gyár és iroda:
Budapest, VII. ker., Garay-utca 10.
Központi víz- és gőzfűtések, légvezeték- és vízvezeték-
csatlakozások, szellőztetések, szivattyúk, vízmozdítók emelőgépek stb.
Tervek, költségvetések, jövedelmi előirányzatok gyorsan készíttetnek.

HOLZER
cs. és kir. udvari és kamarai szállító
DIVATHÁZA
Budapest, IV. ker., Kossuth Lajos-utca 9. szám.
Világvárosi áruház! Felvonók! Váró-, író- és olvasótermek!

Francia nyári ruhák és kosztümök.
Vászonruhák princessz-szabásúak, külön hosszú kabáttal.
Vászonalkák himzett vászonból.
Bérmaruhák batistból, mindenemű kiállításban.
Vászonbluzok díszes kivitelben.
Pongyolák elsőrendű batistból, rendkívül divatos fazonok.
Kalapok leggyorsabb és legdiszesebb kivitelben.
Napernyők himzett vászonból és kifűző selymekből.

Népszerű osztály a SUTERRAINBAN:

	Korona
Kimono rendkívül divatos	18.—
Porköpeny la lüsterből	18.—
Lüsteralaj angol szabásu	9.—
Lüsteralaj berakott	18.—
Vászonalka mideres	8.—
Princesszruha vászonból, külön hordható blúzzal	29.—
Vászonkosztüm hosszú palétával és mideres aljjal	28.—
Vászonruha la anyagból csipkedíszszel	10—17.—
Vászonkabát elegáns	17.—
Kertiruha minden színben	20.—
Zefirblúz	4.50
Blúz batistból	5.50
Blúz la madárkából	9.—
Blúz liberty szaténból	7.—
Blúz grenadinból csipke plasztroonnal	9.—
Alsó lüsterből	7.50
Alsó jó mosható anyagból	3.50

